Эхэ найхан нютагаа эдэ хамта мандуулая!

БУРЯАД ҮНЭН

1921 оной декабриин 21-hэз гарана

Бүгэдэ арадай газетэ

1995 НОЯБРЬ 22
Намарайhүүлулаан нохой hарын 30
СРЕДА
гарагай 4
№221 (19314)
Газетын сэн хэлсээтэ.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АРАДАЙ ХУРАЛАЙ ДОЛООДОХИ СЕССИ ТУХАЙ

Республикын Арадай Хуралай сесси үсэгэлдэр хүдэлмэриеэ үлээ. Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ еменов сессиие нээгээд, "Буряад кын 1996 оной бюджет тухай" р элидхэлшэ Буряад Республикын ьствын Түрүүлэгшын орлогшо **А. Н.** го үгэ үгэбэ. Элидхэлшэ 50 минутын 996 оной республикын бюджет ямар эжэ тодорхойгоор хөөрэжэ үгөө. й hүүлээр тэрээндэ олон асуудалнууд н байна. Жэшээлхэдэ, Муйскын захиргаанай гулваа А. И. Кардаш барилгашадай ажаhуудаг хуушан заhабарилха ба шэнэ гэрнүүдые рэгтэ мүнгэн юундэ hомологдоногүйб ирхоо. Тиихэдэ бүлэг депутадууд е хооллуулха асуудалда горитой хандуулhан байна. Үйлэдбэриин шанаржуулжа, продукци гаргаха игдаха гү, гүрэнэй заповеднигүүдые мүнгэн республикын бюджедhээ тэнэгүйб гэхэ мэтэ асуудалнуудые эдэ табижа, харюулнуудые абаба.

Буряад Республикын 1996 оной тухай элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ Арадай Хуралай Бюджедэй, налогуудай, финансын ба банкнуудай талаар комитедэй түрүүлэгшэ **Б. Ц. Семенов**, депутадууд **В. И. Сафронов, Д. Д. Сундарон, К. П. Альцман, Н. П. Рябов, Ц. Э. Доржиев, С. И. Найчукова**, Улаан-Үдын захиргаанай гулваа **А. Г. Лубсанов**, Буряадай телерадиокомпаниин генеральна директор **А. С. Баинов**, Загарайн районой "Гигант" колхозой түрүүлэгшэ **А. Т. Стопичев**, "Преодоление" гэжэ инвалидуудай эблэлэй түрүүлэгшэ **Э. Х. Будаева**, Северобайкальск хотын захиргаанай гулваа, депутат **В. А. Бодров** болон бусад хабаадаба.

Үгэ хэлэгшэд гол түлэб республикын мүнөөнэй экономическа байдал тухай хэлэхэ зуураа, ерэхэ жэлэй бюджедые улам тодорхой, тодо болгохо талаар дурадхалнуудые оруулhан байна.

Республикын агропромышленна комплексые хүгжөөхэ хэрэгтэ, медицинын эмхи зургаануудта мүнгэ зоори багаар hомологдоо гэзэ хэдэ хэдэн үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Арадай Хуралай долоодохи сесси мүнөөдэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхэ.

БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКСЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨНЭЙ РЕЗОЛЮЦИ

Буряад Республикын агропромышленна үйлэдбэриие 1996 ондо тогтонижоруулха Программын проект хаража үзөөд, зүблөөндэ хабаадагшад иигэжэ тогтообо:

1. Буряад Республикын агропромышленна үйлэдбэриие 1996 ондо тогтонижоруулха Программын проект бүхы дээрэнь hайшааха.

2. Тэрэшэлэн республикын агропромышленна үйлэдбэриие 1996 ондо тогтонижоруулха Программын проектые 1996 оной январиин 1 болотор баталхыень [illegible] Буряад Республикын Правительствые гуйха.

3. Республикын 1996 оной бюджет хаража үзэхэдөө, агропромышленна үйлэдбэриие тогтонижоруулха Программын проектые хараада абаха Буряад Республикын Арадай Хуралые гуйха.

4. 1996 ондо республикын агропромышленна үйлэдбэриие тогтонижоруулха Программын проекттэй зохилдуулан, баhал иимэрхүү программа аймаг бүхэндэ зохёожо баталха гэжэ аймагуудай захиргаануудта даалгаха.

Резолюци республикын агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй 1995 оной ноябриин 17-до болоhон зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа.

(Энэ зүблөөнhөө хэгдэhэн материалнууд газетын 2, 3, 4-дэхи хуудаhануудта толилогдонхой).

Улаан-Үдэ хотын захиргаанда

ДУЛААХАН ГЭР СОО hУУХА ГҮТ, АЛИ...

[illegible]удэ хотын захиргаанай [illegible]оллеги дээрэ городой [illegible]ангахын тула шуу[illegible]дые абаха тухай [illegible] захиргаанай гулваа [illegible]анов эхилбэ:

[illegible]үрэй харилсаануудай [illegible]hуунабди гэлсэhээр [illegible]й, Улаан-Үдэ [illegible]й сошордомо онсо [illegible]тошобо гээд мэдэрхэ [illegible]ди.

[illegible]юуб гэбэл, мүнөө [illegible]мнай угаа шахардуу [illegible]ха. Мүнгэн ехээр [illegible] Хотынгоо хүн зониие [illegible]агаар, транспортаар [illegible]ихидөөл адли [illegible]й гү? Али үгы болбол, [illegible] мүнгөөрөө бюджетнэ [illegible]н хүдэлмэрилэгшэдэй [illegible]ые түлэхэмнай гү? [illegible]нень хэлэбэл, асуудал [illegible]уугаар табигдаха юм [illegible] би, газетын [illegible]идент, тухайлаагүй [illegible]

[illegible] захиргаанай [illegible]ва управлениин [illegible] П. М. Кузнецов үгэ [illegible] 1995 ондо городой [illegible] хэрэгтэй мүнгэнэй оройдоол 27,7 процентнь үгтөө юм гэбэ.

Байгша оной ноябриин 1-нэй байдалаар городой бюджет аяар 147 миллиард 994 мянган түхэригэй үридэ ороо. Бюджетнэ hалбариин, гэр байрын-коммунальна ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ салин хүлhэниинь хэдэн hараар түлэгдөөгүй.

Городой бюджедэй олзын хубиие яагаад арьбажуулхаб? Дулаанай, уhанай хэмжүүрнүүдые байрануудта тодхолгые түргэдхэхэ гү? Ондоо тэ hээ асарагдаhан архида нютагай нэмэлтэ налог - октруа хэрэглэлгые яагаад гуримшуулхаб? Муниципальна городской банк тухай асуудал ямараар шиидхэгдэхэб?

- Мүнгэ олохо аргануудые гүйсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди. Хотые болбосон түхэлтэй болгохо талаар комбинаднай, жэшээлбэл, гаражнуудые худалдааанда барижа, мүнгэ олохо аргатай байгаа. Харин энэ хэрэг үнэн дээрээ олзын хэрэг эрхилэгшэдтэ үгтэнхэй, тэдэнэр лэ шадажа байна. Городтомнай налогово аяар 4 инспекци хүдэлнэ. Иимэ олон албан хэрэгтэй гү? Гэр байрын-коммунальна ажахыда хэмhээ олон зон ажаллана, гэжэ Железнодорожно районой захиргаанай гулваа Н. П. Быков хэлэбэ.

- Мүнгэн үгы гээд hургуулинуудаа хаахамнай гү? Асуудал мүнөөдэр дан иимэ эридээр табигданагүй гэжэ зариман hөөргэдэжэ магад. Үнэн дээрээ хаагаашье hаамнай, юун болошохо юм гээд нэгэн-хоёр хүнэй hанаанда ороно ёhотой. Иимэ асуудалай үнэндоо гараа hаань, бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэгүйгөөр бүтэшэгүй,- гэжэ Буряад Республикын Эрдэм hуралсалай министр С. Д. Намсараев бодомжоёо мэдүүлбэ.

Иимэ сошордомо байдалда, үнэхөөрөөшье, нэн түрүүн ямар hалбариие түрүүшын ээлжээндэ мүнгөөр хангахаб, ямартань туhаламжыень хойшолуулхаб гэжэ шиидхэхын тула тусгаар комисси байгуулаагүйдэ аргагүй гэhэн hанамжые сугларагшад бүри мүhэн дэмжэбэ.

Илангаяа предприяти, эмхинүүдэй гэр байрые муниципальна зөөри болгон дамжуулга ямаршье мүнгэ зөөреэр үндэhэлэгдөөгүй ха юм.

Дулаахан, hаруулхан гэр соо hууха дуратай гүбди?

Ажалдаа саг соогоо хүрэхэ хүсэлтэй гүбди?

Теэд иимэ дуран-хүсэлэймнай бэелхэнь үдэрhөө үдэртэ хүшэр боложо байна гэжэ олонхимнай тухайлнагүй ха. Ажамидаралаа "хүргэжэрхихэгүйн" тула городой hан соо бии байгаа дутамаг-ядамаг мүнгэеэ хайшань, яажа хэрэглэхэб гэжэ шиидхэхын тула тусгаар комисси байгуулха, республиканска бюджедhээ нэмэлтэ hомололго эрихэ тухай асуудал табиха гэhэн шиидхэбэри коллеги дээрэ абтаба.

Г. ДАШЕЕВА.

Хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ габьяатай байhанайнь гүлөө Буряад Республикын Президентын 1995 оной ноябриин 14-нэй Зарлигаар республикын агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдтэ Буряад Республикын хүндэтэ нэрэ зэргэнүүд олгогдобо гэбэл:

"Буряад Республикын агропромышленна комплексын габьяата хүдэлмэрилэгшэ"

Бадуев Леонид Васильевичта - Ивалгын аймагай "Бурятское" госсельхозпредприятиин начальнигай орлогшо,

Быкова Тамара Николаевнада - Прибайкалиин аймагай "Прибайкалец" совхозой hүнэй фермые даагша,

Гармаев Цыжип Раднаевичта - Баргажанай аймагай Хилганын колхозой автомашинын жолоошон,

Гарманова Людмила Александровнада - Баргажанай аймагай акционернэ "Пищевик" бүлгэмэй директор,

Доржиева Валентина Надмитовнада - Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой цехэй начальник,

Жамаганов Владимир Мункоевичто - Буряад Республикын Хүдөө ажахын болон эдэхоолой министерствын ахамад зоотехник,

Кузнецов Николай Васильевичта - Хяагтын аймагай "Дружба" колхозой правлениин түрүүлэгшэ,

Соктоев Владимир Будожаповичта - Захааминай аймагай захиргаанай гулваа.

"Буряад Республикын габьяата ветеринарна врач"

Цыбикжапова Лидия Даржаевнада - Яруунын аймагай "Үльдэргэ" колхозой правлениин түрүүлэгшэ.

Магнал

[illegible]нэй искусствын [illegible] олон жэлдэ аша[illegible]ор ажалаhанайнь [illegible]ряад Республикын [illegible]т 1995 оной [illegible] 23-най Зарлигаар [illegible]ркович Слепцовые [illegible] Республикын [illegible]нэй грамотаар

ДУРАСХААЛАЙ ҮДЭШЭ

Буряадай искусствын элитэ ажал ябуулагша, оюун бэлигтэй актер, режиссёр болон драматург, СССР-эй арадай артист, ССР Союзай Гүрэнэй шангай лауреат Гомбо Цыдынжапович Цыдынжаповай түрэhөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаhан ойн баярай үдэшэ, уулзалга, хөөрэлдөөнүүд болохоор хараалагдана.

Буряад Республикын Национальна библиотекэ соо ноябриин 24-дэ үдэрэй 3 часhаа "түхэреэн шэрээ" эмхидхэгдэхэ юм. Удаань Ленинэй орденто Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театр соо үдэшын 6 час 30 минутаhаа Г. Ц. Цыдынжаповай түрэhөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаhан дурасхаалай үдэшэ үнгэргэгдэхэ.

Республикын агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнhөө

Байгша оной ноябриин 17-до Улаан-Үдэдэ Буряадай оперо болон баледэй театрай ордон соо республикын агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй ехэ зүблөөн болоо. Эндэ хүдөөгэй хамтын (колхоз, совхозуудай), таряашадай ажахынуудай эблэл, нэгэдэлнүүдэй, кооперативуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, фермерскэ ажахынуудые толгойлогшод, аймагуудай захиргаанай гулваанар, тэндэхи хүдөө ажахын управленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, ажалай түрүүшүүл, продукци буйлуулдаг промышленна предприятинуудай түлөөлэгшэд суглараа. Мүн хүдөө ажахыда хабаатай эрдэмтэд, мэргэжэлтэд, республикын бусад албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд уригдаhан байна. Зүблөөндэ Республикын Арадай Хуралай Түрүүлэгшэ М. И. Семёнов, Республикын Правительствын Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо М. А. Спасов гэгшэд хабаадалсаа.

"Республикын агропромышленна комплексын мүнөөнэй байдал болон 1996 ондо агропромышленна үйлэдбэриие тогтонижоруулха программын проект тухай" асуудалаар Буряад Республикын Президент, Правительствын Түрүүлэгшэ Л. В. ПОТАПОВ элидхэл хээ.

УНАЛГЫЕНЬ ЗОГСООЖО, УРАГШАА ДАБШАХА

Буряад Республикын Президент, Правительствын Түрүүлэгшэ Л. В. ПОТАПОВАЙ элидхэлhээ

- Дэлгүүрэй харилсаануудай үедэ зарим ажахы, предприятинуудта бии болоhон hайн талын дүй дүршэл мүнөөдэрэй зүблөөн дээрэ хаража үзэе, - гэжэ пүхэр Л. В. Потапов элидхэлэйнгээ эхиндэ хэлэбэ. - Хүдөө ажахын байдал бултанда мэдээжэ. Үйлэдбэриин доошолого хаа яагүй үзэгдэнэ. Гүрэнэй зүгhөө агропромышленна комплекс hэргээн дэмжэгдэхэ гэhэн найдал үлүү. Ушар тиимэhээ өөhэдынгөө хүсэндэ, өөhэдынгөө арга боломжонуудта түшэглөөгүйдэ аргагүй.

Россин Федераци дотор Буряад Республика талмайгаараа 13-дахи, хүн зоной тоогоор—56-дахи, экономикодо хүдэлэгшэдэй тоогоор 59-дэхи hуури эзэлдэг. Хүдөө ажахын валова продукциин хэмжээнэй талаар 58-дахи hуурида, нэгэ хүндэ хүртэдэг национальна доходой хэмжээгээр 68-дахи hуурида юм. Мүнөө үедэ республикын национальна доходой 20 процентнь хүдөө ажахыhаа абтана гэжэ онсолмоор.

Аграрна хубилган шэнэдхэлгэ Буряадай хүдөө ажахыда илангаяа шанга сохилто үзүүлээ. Юуб гэбэл, нютагай онсо шэнжэнүүд, түрүүн уларил, материально-техническэ хангамжа, хүдөөгэй социальна гээгдэнги байдал гүйсэд хараада абтаадүй бшуу. Үйлэдбэриин-ажахын тогтууригүй харилсаануудhаа, гүрэнэй зүгhөө түсэб зохёон габилгын болон сэнгүүдэй хойноhоо хиналтын үгы дээрэhээ, урьhаламжа үгэлгын үнэтэйрэлгэhөө—эдэ бүгдэhөө байдал бүри орёо, шахардуу болоно гээшэ.

ХУБИЛГАЛГЫН ХОЙШОЛОН ИИМЭ БАЙБА

1995 ондо валова продукциин хэмжээн бүхы түхэлэй ажахынуудта, 1991 онойхидо орходоо, 32 процентээр доошолоо.

Энэл хутасаа соо ороohото ургамалнуудай талмай 64,5 мянган гектараар гэхэ гү, али 17 процентээр бага болоо. 1991 онойхидо орходоо ороohо таряанай валова ургаса оройдоол 58 процентдэ хүрэбэ.

Хүдөө ажахын материально-техническэ баазэ hандарха, hалаха туйлдаа хүрэнхэй. Машинно-тракторна парк тон ехээр хуушараа. Мүнөө үедэ бии байгаа 8,5 мянган тракторай хахадhаа олониинь хэрэглэмжэhээ гараха шахууда хүрэнхэй. Ороohо таряа хуряадаг комбайнууд илангаяа муудаhан байна.

1986-1990 онуудай хугасаатай сасуулбал, бүхы түхэлэй ажахынуудта мяха үйлэдбэрилгэ—25, hү—24, үндэгэ—36, ноohон—65 процентээр доошолоо. Энэ хугасаа соо эдеэ хоолой промышленностиие абаад үзэбэл, мяха, 1-дэхи категориин субпродуктнуудые гаргалга 6,7 дахин, колбасна зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ—тэн хахадаар, hүнэй продукци 9 дахин бага болоо гээд баримталмаар.

Эдеэ хоолой болон буйлуулан болбосоруулдаг промышленностиин хүгжэлтын программа зохёон табигдаа юм. Буйлуулдаг предприятинуудые, үйлэдбэриин—техническэ хангалгын предприятинуудые үмсэлhэнэй ашаар акцинуудай зарим хуби хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ дамжуулагдаха гэжэ шиидхэгдэhэн байгаа. Теэд бодото байдалдаа иимэ юумэн болоогүй.

Хубилган шэнэдхэгдэhэнэй ашаар колхоз, совхозуудай 54 процентнь байгууламжын шэнэ түхэлтэй болгогдөо. Гэбэшье олон ажахынуудюрэл сааhан дээрэ байгууламжаяа хубилгаа гээд эли. 1992-1993 онуудта дээрэhээ заабаряар, баалалтаар гэхээр хаа-яагүй фермерскэ ажахынуудые байгуулга мүн лэ булюу hайн арга болоогүй.

Байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар таряашанай (фермерскэ) ажахынуудай тоо 3927-до хүрөө гэхэ гү, али 1992 оной эхиндэ орходоо, 4,2 дахин олошорhон байна. Үйлэдбэриин ниитэ хэмжээндэ эдэнэй гаргаhан продукци тон бирагүй, зарим зүйлнүүдээр оройдоол 1,3 процентhээ 3,8 процент хүрэнэ.

Республика дотор фермерскэ хүдэлөө илангаяа дэлгэрүүлhэн аймагууд гэхэдэ, Хэжэнгын, Захааминай, Яруунын, Ахын аймагууд болоно. Теэд иимэ хүдэлөөнэй дүнгынь муу, республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүхыдэнь хойшонь татаа, хохидолдо оруулаа. Багаар хангагдаhан зон социальна талаhаа хамгаалагүй үлөө, архи тамхин дэлгэрээ. Олон аймагуудта үйлэдбэриин томо объектнүүд, онсолбол, машинно-тракторна мастерскойнууд, hүнэй комплекснууд, малай байранууд hалан hандаргаагдаа, хэрэглэмжэhээ гараа.

Хангалгын hалбаринуудай үмсэлэгдэхэдэ, агрохимическэ, техническэ, элшэ хүсэнэй талаар хангалга бирагүй болоо, зарим тээгээ үгы хэгдээ. Ажалгүйдэлгын хэмжээн ехэ байhаар.

Агропромышленна комплексые мүнгэн hангаар хангалгын асуудал республикын Правительствын гол анхаралда юм. 1995 оной октябриин 1-нэй байдалаар федеральна бюджедhээ 2,8 миллиард түхэриг, Буряад Республикын бюджедhээ 15,4 миллиард түхэриг АПК-гай хүгжэлтэдэ эльгээгдээ гээд Л. В. Потапов тоо, баримтануудта үндэhэлэн хэлэбэ.

Агропромышленна комплексдо гүрэнэй зүгhөө туhаламжа, дэмжэлгэ үшөөл тон бага үзүүлэгдэнэ. Нёдондо республикын мал ажалда продукци үйлэдбэрилгын гаргашын аяар 66 миллиард түхэриг болоод байхадань гүрэнhөө нэмэлтэ түлбэридэ (дотаци) оройдоол 9,3 миллиард түхэриг мүнгэн үгтөө. Энэнь зарим ажахынуудай гаргашын миил 4-5 процентые харюулна. Гадна хүдөөгэй социальна хэрэглэмжын оройдоол 16 процентые харюулха мүнгэн үгтэhэн байна. Республикын бюджедhээшье энэ hалбарида ехэ мүнгэ таhалжа үгэхэ арга үгы.

Иимэ эрхэ байдалда хүдөөгэй бүхы ажахынуудай 78 процент энэ жэлдэ гарзатай гарахань. Тэрэнь аяар 58,2 миллиард түхэриггэ хүрэнэ. Байгша оной октябриин 1-нэй байдалаар, республикын АПК-гай предприятинуудай тоосооной счёдто оройдоол хахад миллиард түхэриг мүнгэн үлэнхэй байгаа. Харин тэдэнэй үри шэринь 54 миллиард түхэригhөө дээшэ гараа.

Гэхэтэй хамта иимэ бэрхэтэй байдалдашье ажахыгаа зүбөөр эрхилжэ, продукци үйлэдбэрилгээ ехэ доошолуулаагүй байhанай ашаар Зэдын аймагай Борьёогой совхоз, Хяагтын аймагай "Родина", Бэшүүрэй аймагай "Победа", Калининай нэрэмжэтэ, Баргажанай аймагай Хилганын, Мухар-Шэбэрэй аймагай "Искра" колхозууд, Кабанскын аймагай Байгалай ОПХ, Тарбагатайн аймагай таряашадай ажахынуудай "Маяк" нэгэдэл, Ивалгын аймагай хамтын "Пригородное" предприяти ашаг олзотойгоор жэлээ дүүргэхэнь.

ГАРАА ХАБСАРААД hҮҮНАГҮЙБДИ, ГЭБЭШЬЕ...

Элидхэлшэ мал ажалда тохёолдоhон hанаа зоборитой байдал тухай онсо тогтоо. Республикын олонхи аймагуудай хүдөө ажахын гол hалбари гэжэ тоологдодог, бүхыдөө абтадаг продукциин 70 шахуу процентые үгэдэг байhан мал ажалай үйлэдбэриин үрэ дүнгүүд жэл бүхэндэ эрид доошолжо байна. hая болотор нилээд ехэ мяха, үндэгэ үгэдэг гахайн, шубуудай томо комплекснуудшье гаргашаяа диилэхэеэ болижо, панхаруутажа, hалаха туйлдаа хүрөө. Хонин hүрэг үсхэбэрилгын баhал тон тулюур байдалда ороод байhаниинь бултанда мэдээжэ.

—Иимэ юумэнэй боложо байхада дэлгүүрэй харилсаанай эрилтэ хараада абалсажа, мал ажалай ямар hалбариие ямар аймагта хэды шэнээн хэмжээгээр эрхилхэб, ямар үүлтэрэй малые үсхэбэрилхэб, хайшан гэжэ тэдэнээ харуулха, эдеэлүүлхэб гэжэ өөhэдөө тодорхойлхо болонобди. Энэ талаар ажахынуудөөhэдөөл өөhэдынгөө арга боломжо, хэрэглэмжые хараада абан, энээниие зүбөөр тодорхойлхо, шиидхэхэ ёhотой. Республикын Правительство нэн түрүүн тэдээндэ эрдэм ухаанай талаар заабари үгэхэ, зоотехническэ, ветеринарна туhаламжа хүргэхэ хэрэгые даажа абаха болоно.

Тэрэшэлэн шубуу, гахай үсхэбэрилгые баhал мүнөөнэй эрхэ байдалда тааруулжа, тэжээлээр хангаха арга боломжоёо хараада абан, гол түлэб үндэгэ үгэхэ тахяануудые, өөhэдын колбаса гаргахада хэрэгтэй мяха үгэхэ гахайнуудые ноohоной килограмм бүхэнэй сэнгые 10 мянган түхэриг дээшэлүүлхэ болоhон тухайнь элидхэлшэ мэдээсээ.

Тиигэжэ хониной ноohоной килограмм бүхэнэй 20-23 мянган түхэриг сэнтэй болоод байхада, энэ hалбарияа зүбөөр эрхилжэ шадаhан ажахынуудта ноohо үйлэдбэрилгэ гаргашаяа харюулха зэргэтэй. Мүнөө республика соо нарин сэмбын мануфактурын акционернэ бүлгэмые хони үсхэбэрилдэг ажахынуудтай тусхай эблэл болгон нэгэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Үхэрнүүдэй, тэрэ тоодо hү hаалиин малай тоо толгой баhал ехээр хороогдожо, мяха, hү үйлэдбэрилгэдэ горитой хохидол тохёолдуулна. Мүнөө ажахынуудта hү hаалиин жааханууд, тус бүридөө 100 хүрэтэр үнеэдтэй фермэнүүдые байлгаха ушартай бологдоно.

—Мал ажалые нютаг бүхэнэй байгаалиин эрхэ байдалда тааруулжа, тодорхой шэглэлтэйгээр эрхилдэг болохо талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ байнабди. Манай hанахада Улаан-Үдэ хотые тойроhон ажахынуудые гол түлэб hү hаалиин мал, үндэгэ үгэхэ тахяа үсхэбэрилдэг, овощ, хартаабха ургуулдаг шэглэлтэй болгожо, тэдэниие продукци буйлуулдаг, бэлэдхэдэг, худалдадаг хүгжэнги hалбаринуудтай байлгабал зохисотой.

Холын хада уула, ой тайга газарта дүтын аймагуудта адуун hүрэг, мяханай мал үсхэбэрилхэ хэрэгые үргэдхэхэ шухала. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй, Зэдын, Захааминай, Хяагтын, Түнхэнэй аймагуудта продукци үйлэдбэрилдэг ажахынуудай болон продукци буйлуулдаг предприятинуудай хоорондохи хамжаа-харилсаае бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ хэмжээ түргэн абаха байнабди,—гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

Адууhа малай үүлтэр hайжаруулха хэрэгэй ехэ доройтолгодо ороhон, племпредприятинуудай hалаха туйлдаа хүрэhэн тухай баhал хэлэгдээ. Тиимэhээ республикын Правительство малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэриие hэрэгээхэ зорилготойгоор нютагай бюджедhээ мүнгэ зөөри нэмэжэ hомолхо тушаа тодорхой шиидхэбэри абаhан байна.

—Республикын заншалта hалбари—адуун hүрэгые үсхэбэрилгын баhал хүндэхэн байдалда ороод байhаниинь мэдээжэ. Хэрбээ 1990 ондо хүдөөгэй ажахынуудта 69 мянган адуун байгаа hаа, мүнөө 51 мянганда хүрэтэрөө үсөөрөө. Адуунhаа түл түрэсэ жэл бүхэндэ үсөөн абтадаг боложо байна. Саашадаа адуугаа олон болгожо, эрхим шанартай, гаргаша багатай, наймаанда гүйсэтэй мяха ехээр абадаг, хүдөөгэй бага зэргын ажалда морин унаа бариха болоноби,—гэжэ Л. В. Потапов хэлэнэ.

Республикын Правительствын хонин ажалые абарха талаар hүүлэй үедэ ябуулhан горитой хүдэлмэриин ашаар Россин Правительствын тогтоол hаяхан абтажа, хониной угаагдаhан ноohоной килограмм бүхэндэ 10 мянган түхэриг нэмэлтэ түлэгдэхэ, мүн Улаан-Үдын нарин сэмбын мануфактурын тушаагдаhан ноohоной килограмм бүхэнэй сэнгые 10 мянган түхэриг дээшэлүүлхэ болоhон тухайнь элидхэлшэ мэдээсээ.

Тиигэжэ хониной ноohоной килограмм бүхэнэй 20-23 мянган түхэриг сэнтэй болоод байхада, энэ hалбарияа зүбөөр эрхилжэ шадаhан ажахынуудта ноohо үйлэдбэрилгэ гаргашаяа харюулха зэргэтэй. Мүнөө республика соо нарин сэмбын мануфактурын акционернэ бүлгэмые хони үсхэбэрилдэг ажахынуудтай тусхай эблэл болгон нэгэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдажа байна.

Үхэрнүүдэй, тэрэ тоодо hү hаалиин малай тоо толгой баhал ехээр хороогдожо, мяха, hү үйлэдбэрилгэдэ горитой хохидол тохёолдуулна. Мүнөө ажахынуудта hү hаалиин жааханууд, тус бүридөө 100 хүрэтэр үнеэдтэй фермэнүүдые байлгаха ушартай бологдоно.

—Мал ажалые нютаг бүхэнэй байгаалиин эрхэ байдалда тааруулжа, тодорхой шэглэлтэйгээр эрхилдэг болохо талаар ехэ хүдэлмэри хэхэ байнабди. Манай hанахада Улаан-Үдэ хотые тойроhон ажахынуудые гол түлэб hү hаалиин мал, үндэгэ үгэхэ тахяа үсхэбэрилдэг, овощ, хартаабха ургуулдаг шэглэлтэй болгожо, тэдэниие продукци буйлуулдаг, бэлэдхэдэг, худалдадаг хүгжэнги hалбаринуудтай байлгабал зохисотой.

Холын хада уула, ой тайга газарта дүтын аймагуудта адуун hүрэг, мяханай мал үсхэбэрилхэ хэрэгые үргэдхэхэ шухала. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй, Зэдын, Захааминай, Хяагтын, Түнхэнэй аймагуудта продукци үйлэдбэрилдэг ажахынуудай болон продукци буйлуулдаг предприятинуудай хоорондохи хамжаа-харилсаае бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ хэмжээ түргэн абаха байнабди,—гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ.

Адууhа малай үүлтэр hайжаруулха хэрэгэй ехэ доройтолгодо ороhон, племпредприятинуудай hалаха туйлдаа хүрэhэн тухай баhал хэлэгдээ. Тиимэhээ республикын Правительство малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэриие hэрэгээхэ зорилготойгоор нютагай бюджедhээ мүнгэ зөөри нэмэжэ hомолхо тушаа тодорхой шиидхэбэри абаhан байна.

—Республикын заншалта hалбари—адуун hүрэгые үсхэбэрилгын баhал хүндэхэн байдалда ороод байhаниинь мэдээжэ. Хэрбээ 1990 ондо хүдөөгэй ажахынуудта 69 мянган адуун байгаа hаа, мүнөө 51 мянганда хүрэтэрөө үсөөрөө. Адуунhаа түл түрэсэ жэл бүхэндэ үсөөн абтадаг боложо байна. Саашадаа адуугаа олон болгожо, эрхим шанартай, гаргаша багатай, наймаанда гүйсэтэй мяха ехээр абадаг, хүдөөгэй бага зэргын ажалда морин унаа үргэнөөр хэрэглэдэг бо[illegible] энэ hалбари ашаг олзо[illegible] үгэхэ аргатай.

Ветеринарна [illegible] хүдэлмэриие эрид hэй[illegible] адууhа малаа үй[illegible] хамгаалха, эмшэлхэ хэр[illegible] анхарал хандуулха [illegible] байhан.

Правительствын зүгhө[illegible] тэды тодорхой туhа[illegible] үзүүлэгдэжэ байhа[illegible] хэлэгдээ.

АЖАЛДАА ШЭ[illegible] ГУРИМААР ХАНД[illegible]

—Хүдөө ажахын бү[illegible] дүнгүүдэй, илангаяа [illegible] диилэнхидээ газарай х[illegible] үрэжэлhөө, тэндэ үтэг[illegible] хэр оруулагдаhанhаа ал[illegible] аабдаа. hүүлэй үедэ мин[illegible] үтэгжүүлгын үнэтэй бо[illegible] байхада зарим ажа[illegible] жэшээнь, Зэдын а[illegible] Ленинэй, Загарайн аймаг[illegible] партсъездын нэрэ[illegible] Баргажанай аймагай Хи[illegible] колхоз болон бусад [illegible] ажахынууд таряалан, с[illegible] дээрээ шэбхэ, торф, [illegible] оёорой шабар, замаг гэ[illegible] тараажа, донник тари[illegible] болон эзэлэгдэhэн п[illegible] болгожо, ургасаяа хар[illegible] дээшэлүүлнэ. Энэ хэрэ[illegible] үргэдхэжэ, эрхим сорт[illegible] шанартай үрэhөөр тари[illegible] болоо hаа, эдеэ хоол[illegible] таряа республика соо[illegible] ургуулжа абадаг [illegible] аргатайбди,—гэжэ Л. В. [illegible] заана.

Эдеэ хоолой зүйл[illegible] буйлуулдаг бүхы 90 [illegible] предприятинуудай д[illegible] харилсаанай эрхэ байд[illegible] хэжэ, хайшан гэжэ ажа[illegible] байhан тухай баhал [illegible] Эндэ продукци үйлэдб[illegible] болон буйлуул[illegible] хоорондоо хамжаа[illegible] ойлголсожо, хүдэл[illegible] бэдэрхэhээ ондоо таатай [illegible] гэжэ зааглаба.

Хүдөө [illegible] тогтонижоруулха, үйлэ[illegible] доошоо упалгые зогсоо[illegible] үнгэрhэн 4 жэл соо Респ[illegible] Правительствын ямар[illegible] абаhан, юу хэhэн [illegible] элидхэлшэ тобшоор[illegible] Энээн тушаа хэдэн т[illegible] тогтоолнууд абтаа. Респ[illegible] Социально-эконом[illegible] хүгжэлтын Программа[illegible] гай hалбаринуудай хүг[illegible] баhал горитой а[illegible] хандуулагдаhан байна. [illegible] хүдөө ажахын үйлэ[illegible] hалан hандаралгые э[illegible] хүн зониие эдеэ х[illegible] хангалгые hайжа[illegible] хүдөөгэй ажахынуудые [illegible] сангаар хангаха зорилг[illegible] Эдеэ хоолой корп[illegible] региональна [illegible] байгуулагдаа. Тэрэнэй [illegible] ажахынууд тодорхой [illegible] баталжа, товарна урьд[illegible] мүнгэ абаад, ажахынгаа [illegible] хүдэлмэри үнгэрэгэ[illegible] болоо. Мүн энээнэй [illegible] гүрэнэй регионально ажа[illegible] хоолой зүйл[illegible] оруулагдаха аргатай бо[illegible]

Дэлгүүрэй харилсаа[illegible] байдалда хүдөөгэй ажах[illegible] зөөри хэрэгсэл хэнэ[illegible] байха ёhотойб, үйлэд[illegible] харилсаае яажа тогтоо[illegible] гай хүтэлбэрилгэ, мүнгэ [illegible] хангалга ямар байха[illegible] элидхэл соо дэлгэрэ[illegible] хэлэгдээ.

—Мүнөө үеын хүнэ[illegible] сагта ухаагаараа, с[illegible] зүрхөөрөө ушар ба[illegible] ойлгожо, өөhэдынгө[illegible] хэрэгые орхёогүй х[illegible] байhан хүдөөгэй [illegible] предприятинуудай [illegible] ажахынуудай хүн[illegible] хүтэлбэрилэг[illegible] мэргэжэлтэдэ [illegible] баясхалан хүргэнэб. Ха[illegible] хүсөөр энэ хүндэ ашаг[illegible] гараха, мүнөөнэй доро[illegible] дабаха аабзабди [illegible] найданаб,—гээд, Л. В. П[illegible] түгэсхэлдөө хэлээ.

Республикын агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөнhөө

ҮНДЭШЬЕ hААНЬ, ХҮДЭЛХЭhӨӨ ОНДОО АРГА ҮГЫ

ҮГЭ ХЭЛЭГШЭДЭЙ hАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУДhАА

...үрэй аймагай ...етенское" гэжэ хамтын ... түрүүлэгшэ А. А. ...:

...нь хэлэхэдэ, Россин ...рэ баригшадай балмад, ...огүй хүтэлбэрилгэhөө ...о, арад зоной ...ралай айхабтар шухала ...-хүдөө ажахы ехэхэн ...олдо орожо, hая ...шье өөдэлхэгүйгөөр ...ожо, муудажа байна.

...г юумэнэй эхи захаяа, ...үримаа алдажа, үнэ ...лэй тогтохо ...йгөөр дээшэлжэ байhан ...сагта хамтыншье, ...ье ажахые эрхилхын ...шахуу болоо. Зайн галай ...энэй, трактор, машинын ...э, тоhоной үнэтэй ...байхада, хүдөө ажахын ...ци үйлэдбэрилгын ...айхабтар ехэ болоно, ...уд хүл дээрээ гараха ...олоторoо гарзатана, ...ридэ дарагдана.

...энь, манай ажахыда ...нь килограмм hүнэй ...ь үнэ сэнгэй аяар 2000 ...үхэригтэ байбашье, ...рэ тоhоной заводто ...аммынь миил 600-800 ...гөөр худалдаха баатай ...бди. Бидэ hүеэ ооhэдөө ...лжа, тоhон болгоод ...аха hэдэлгэ гаргаадшье ...ди. Теэд тоhоноймнай ...ммбүхэнэй өөрынь үнэ ...й баhал 30 мянган ...нтэ болоходо, тэрэнээ ...о 20 мянган түхэригоор ...ана бшуубди. Харин ...энь Голландиhаа ...ahан тоhон магазинда 17 ...н түхэригоор ...гдажа байха юм.

...гүр хадаа дэлгүүр ...м. Гэбэшье хэр угайнгаа ...та hалбаринуудые - hү ... мал, хони үсхэбэрилгэ ...гзеэ иигэжэ зорюута ...й байхамнай хэр зүббэ? ...нухы hаhаараа гансахан ...инаhаа асарагдаhан эдеэ ...эд байха гү?

...ее мяханай, hүнэй, ...й даншье hаа, үнэгүй ...энь лэ хүдөөдэ адууhа ...о толгой хороогдожол ... Иигэжэ байгаа hаа, ...ика соо мал ажалай ...нуудай, түүхэй эдэй ...а болихонь холо бэшэ. ...й комбинат, тоhоной ...уд зогсоогдохо туйлдаа ...Үшөө тиихэдэнь Росси ...раа хилын саанаhаа ... баяшуулда худалдаха ...гдэжэ эхилээ.

...й hанахада, хүдөө ...аазсэслэн hалгаахагүйн ... республикын ...льство, Президент, ...Журал мяха, hү, нооhо, ...алдан абалгада нэмэлтэ ...аhалжа үгэхэ хэмжээ ...баха ёhотой. Тэрэгүй ...родукци, нооhон, арhан ...э түүхэй эд, эдеэ хоол ...лон бусад гүрэнүүд руу ...алахаяа байнал.

...ажанай аймагай ...ын колхозой ...шэ Л. Б. Ванюшкина:

...аршье орон хүдөө ажахыгүйгөөр ажамидаржа шадахагүйл. Хүнэй эдихэ эдеэ хоол үйлэдбэрилхэ, оршон тойронхи байгаали, газар, уhа үргэхэ, хараха, арюун hайхан сэбэр сэдьхэл түрүүлхэ дэмбэрэлтэ юумэн хүдөө нютаг ха юм.

Гэбэшье гүрэнэй зүгhөө хүдөөгэй зониие яанаб гэжэ зүндэнь орхижорхёод байхань ехэл сүхэрэлтэй. Харыт даа,дээдын, нютагуудайшье засагай захиргаанууд, гүйсэдхэхы зургаанууд хүдөө ажахын хүндэ байдал тушаа бодотоор hанаагаа зобоно гү? Үгыл хадаа. Хайшан гээл hаа, эиэ hунгалтын дүнгөөр засаг түрэдөө үлэхэмнай ааб, өөhэдынгөө зониие дэбжүүлхэмнайбгэжэгүйлдэнэ. Зарим ноёд hайдта, мүнөөнэй баяшуулда үглөөдэр яахабибди гэжэhанаагаа зобохо юумэн үгы. Үльгэр домогойхидол адли байшан-коттеджнүүдые өөhэдтөө бодхоожорхёод, хариин гүрэнэй гоё гоё машинануудтай байhан эдеэ зон юрын ажалша хүнүүдэй хэды зобожо, тулижа байхые ойлгохо аал?

Эдеэ бүгэдые юундэ дурданабиб гэхэдэ, зоной бултадаа адли хамтын хэрэгэй түлөө оролдоод, хам орожо хүдэлөөд байгаа hаа, байдалаа зааа зааханааршье hайжаруулха арга бии. Арга хургынь оройдоо олдохогүй юумэн гэжэ байдаггүй. Гансал халуун зүрхэнэй хүсэл оролдолго, хүсэ шадал гаргаха хэрэгтэй.

Манай колхоз бусад ажахынуудhаа юугээршье илгаагүй. Хаа хаанагүй үзэгдэдэг бэрхэшээлнүүд мандашье үдэр бүрил ушарна. Имагтал гараа hула табингүй, зоноо зүбөөр элсүүлжэ, ажалай эмхи гурим, журам сахижа, hүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды үрэ дүнгүүдые туйланабди.

Тусхайлбал, өөhэдынгөө хүсөөр жэл соо ажахы доторойнгоо харгынуудые заhажа, бага, ехэ гол горход дээрэ 10 хүүргэ баряабди. Хонидой 5 отарада хашаанууд hэльбэн шэнэлэгдээ, горитой газарта таряалан хорёологдожо, ургасын малда гэшхэгдэхэ, эдигдэхэ ушар усадхагдаа. Хээрын станда механизаторнуудай байра, столово, баани гэхэ мэтэ шэнээр түхеэрэгдөө. hаяшаг тээрмын барилга дүүргэгдээ. hүүлэй үедэ 350 үнеэдэй байра hэльбэгдэн заhабарилагдаа. Бүхыдөө 2 миллиард түхэригэй барилга хэгдээ.

Юрэдөөл, барилгада горитой анхарал хандуулнабди. Шэнэ барилга хэжэ байhан ажахы хэзээдэшье доройтохогүй гэдэг ха юм. Хэды хүндэшье hаань, иимэ юумэнэй хэгдэжэ, ажал хэрэгэй ябуулагдажа байхада, хүнүүд урматай хүдэлнэ бшуу. Бидэ гэшүүдэй ажалай түлөөhые гол түлэб таряа талхаар, үбhэ hолоомоор, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр үтэнэбди. Энэ жэлдэ натуральна түлбэридэ 350 миллион түхэригэй юумэн зондо үгтөө.

Хэрбээ сагай уларилай нэмэлтэ бэрхэшээл ушаруулаагүй hаань, энэ жэлдэ таряан, малай тэжээл hураггүй ехэ абтаха hэн. Байгша ондо оройдоол 22 мянган центнер ороohон, 15 мянган центнер hолоомон, 8,5 мянган центнер үбhэн абтаа. Мүнөө 690 үхэр, 3 мянган хонид, 100 гахай, 690 адуун үбэлжөөндэ оруулагдаад байна. Нёдондонойхитой сасуулхада, бүхы малаа 5 процентээр олошоруулаабди. Үшөө 100 тахяа, 20 бүлэ зүгы бии.

Буряадай хүдөө ажахын академиин кафедрые даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй доктор В. Б. БОХИЕВ:

- Республикын ажахынуудай таряалангай 90 гаран процентнь Байгал далай шадарай зононуудта ородог гээшэ. Тиимэhээ бидэ газар таряалан эрхилхэдээ гансашье ургасыень дээшэлүүлхэ гэжэ оролдохо бэшэ, нэн түрүүн байгаали хамгаалха, газарай хүрьhэнэй үрэжэл гамнаха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулха болонобди.

Энээнhээ урагша манай эндэ газар таряалан зональна гуримаар гэхэ гү, али хуурай тала, юрын тала, ойтой тала, ойтой хүбшэ газар гээд хубаарилагдажа, таряан ажал эрхилэгдэдэг байгаа. Тиимэhээ газарай, поли бүхэнэй нюруу, хүрьhэнэйнь үрэжэл хараада абажа, хаана, ямар сортын ямар ургамал тарижа ургуулхада таатайб гэжэ бодотоор тодорхойлхонь бэрхэтэй бэлэй. Энээн дээрэhээ хада гүбэйн орой, ара, үбэрэй ташалангууд гү, али нэлэнхы тала, ой модондо дүтэ газарташье хуу нэгэл адлирхуу агротехникэ хэрэглэгдэдэг, нэгэл адли ургамалнууд таригдадаг hааб даа. Жэшээнь, мүнөөшье ажахынуудта гол түлэб наран сэсэг, кукуруза гү, али элдэб холимол таряан лэ малай тэжээл болгогдохоор таригдана: Тиигэжэ хаанахи, ямар полидо ямар ургамал таряа hаа, газарайнь хүрьhэнэй үрэжэл hайн болохоб, найдамтай ургаса абтахаб гэжэ хараада абтанагүй.

Саашадаа энэ гуримhаа арсажа, газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ биологическа онол арга хэрэглэхэдэ, поли бүхэндэ тодорхой ургамалнуудые hэлгүүлэн тариха гуримда орохо сагерээ. Тусхайлбал, нэгэдэхеэр, газарай хүрьhэ азот элбэгтэй болгохын тула ехэнхи полинуудта эзэлэгдэhэн гү, али сидеральна паар хэрэглэжэ, тэндэ донник таридаг болохо шухала. Хоёрдохёор, хаа хаанагүй паар үргэдхэхэ хэрэгтэй. Гурбадахяар, поли бүхэндэ ямар нэгэ ургамалые заабол жэл бүри hэлгүүлэн тариха гү, али паар болгохо ёhотой.

Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо hүүлэй хоёр жэлдэ бидэ энэ гурим хэрэглэнэбди. Илангаяа донник таряад, ногоон намаагаарнь сенаж дарахада, гектарай 100-115 ц[illegible] ургаса абтахаhаа гадна, газарай хүрьhэндэ 100-120 центнер хүрэтэр үлэгдэл үлэжэ, үрэжэлыень (гумус) 4,5 хүрэтэр процентээр дээшэлүүлнэ. Доннигой ургаса хуряангүй хахалжа, ногооень хүрьhэндэ оруулхада, газарай хүрьhэнэй үрэжэл 12,4 хүрэтэр процентээр дээшэлдэг байна. Энэмнай гектарай 30-40 тонно шэбхэ оруулhантай адли ха юм. Иигэжэ үтэгжүүлhэн газарhаа колхоз энэ жэлдэ гектарай 25-26 центнер шэниисэ ургуулжа абаа. Гансахан доннигой ургасаар 8 мянга шахуу тонно (ногоон намаань) силос дараа юм.

Газарай нюруусе хаража, мүн хүрьhэнэй, ургамалай биологическа арга боломжые хараада абажа, газар таряалан эрхилхэ гээнэ экономическа ашаг үрэ үгэхэ болон байгаали хамгаалха талааршье манда ехэхэн удха шанартай.

Яруунын аймагай захиргаанай гулваа Ц. Э. ДОРЖИЕВ:

- Манай аймагта хүдөө ажахы экономикын гол hалбари болоно. 14 колхоз, совхоз, фермерскэ ажахынуудай нэгэ эблэл, 100 шахуу фермерскэ ажахы, хүдөө ажахын бусадшье предприяти, эмхинүүд тоологдоно.

Мүнөө аймагай ажахынуудта 12614 эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 4500 үнеэ, 35900 хони, 4461 адуу морин харуулhалан үсхэбэрилэгдэнэ. hүүлэй гурбан жэлэй туршада мал ажалай ашаг шэмэ 15-35 процентээр доошолоо. Анхандаа 1,5 мянган толгой эбэртэ бодо малтай, 6-7 мянган хочитой ажахынууд мүнөө тон ядаруу байдалда оронхой, малай тоо толгой 2-3 дахин үсөөрhэн байха юм.

Теэд иимэ үзэгдэлнай саг зуурын гээд олон экономистнууд тоолоно. Гэбэшье hүүлэй жэлнүүдэй баримтанууд юу харуулнаб гэбэл, гүрэн хадаа хүдөө ажахын продукциин сэн хиналта дороо байлгаад лэ, дэлгүүрэй үеын hандаралые тогтоохын тула ямаршье тодо шиидхэбэри, хэмжээнүүдые абалагүй. Догаци мүнгэгүйгөөр хүдөө ажахын хүгжэлтэ хангадахагүй гэжэ эли байбашье, иимэ мүнгэ зөөри тон багаар үгтэнэ бшуу.

Мүнөө намар бараг ургаса хуряажа абаабди. Жэшээлбэл, Яруунын совхоз гектар бүриhөө 23 центнер ургаса хуряагаа юм. Эдеэ хоолой корпорацитай шэнгэн түлишын талаар 5 ажахымнай хэлсээ баталhан юм. Теэд апрель hарын hүүл багаар эдеэ ажахынуудта шэнгэн түлишын нөөсэ огто үгы байгаа. Бусад ажахынууд захиргаанаар дамжан, ондоо фирмэнүүдтэй хэлсээ баталаа hэн. Иигэжэ арга хургынь оложо, ургаса малай үбэлжэлгэдэ хүрэхэ үбhэ тэжээл мүн лэ абтаа.

Дээрэ дурсагдаhан корпорацитай хэлсээн туршаа тогтохо hанаатайб. Хэлсээн соо хэзээ, хэды зэргын түлишын зүйл, оньhон техникэ үгтэхэ ёhотойб гэжэ тодоор бэшэгдэнхэйшье hаа, саг соогоо үгтэдэггүйнь харамтай. Аймагнай холын аймаг гээшэ, Улаан-Үдэ хүрэжэ ерэхэнь, бусахань тиимэ хүнгэн бэшэ.

Аймаг соогоо hү буйлуулха программа зохёон табяабди. Иимэ хэмжээнэй булюу hайн талань эли. Мантай хуршэ Баунтын аймаг баhал холын ха юм, hү, мяхэ Улаан-Үдэhөө ехэнхидээ абаанана. Харгын гаргашанууд хэды ехэ гэшэб.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөнэй үедэ.

ХҮНДЭШЬЕ hААНЬ, ХҮДЭЛХЭhӨӨ ОНДОО АРГА Үү

Тиимэhээ Хүдөө ажахын министерство холын аймагуудые хангалгада онсо анхарха, нютагуудта буйлуулан болбосоруулдаг предприятинуудые барилгада мүнгэ hомолхо зэргэтэй. Мүнөө Гүндын тоhоной заводой бааза дээрэ сырцехэй барилга захалаабди. Мяханай комбинадай филиал бии, жэлдээ 3-4 hарын хугасаада хүдэлнэ. Нёдондонойхидо орходоо, hү hааляар, мяха абалгаар ажал хэрэгүүднай бага зэргэ урагшатай.

Түрүү технологи шудалалгые, кадрнуудые бодото хэмжээндэ hургалгые, аймагуудай хүгжэлтын түрүү программануудые нэбтэрүүлгые Хүдөө ажахын министерствын гол зорилгонуудай тоодо нэрлэхэ байнаб.

"Шулуутын холимог тэжээлэй завод" гэhэн акционернэ бүлгэмэй директор Б. Б. ШАРАЛДАЕВ:

- Ажахынуудай абаhан продукциингаа түлөө түлбэреэ оруулжа шадаагүй дээрэhээнь манай предприяти эрьесын мүнгэгүй ядалсажа байнабди. Орооhо таряа, мүн бусадшье зүйлнүүдые худалдажа абахамнай ехэл бэрхэтэй болоо.

Хэрбээ 1994 ондо 3,3 миллиард түхэриг түүхэй эд абалгада үгтэhэн hаа, мүнөө жэл нэгэшье түхэриг манда үгтөөгүй. Тиибэшье үнгэрhэн 9 hарын туршада 10 мянган тонно продукци гаргагдаа юм. Гол үйлэдбэриеэ алдаагүйемнай энэ баримта бодотоор гэрчэлнэ бшуу.

Үйлэдбэриин байгууламжа хубилгаха талаар ехэ юумэн хэгдээ. 35 хүн ажалhаа сүлөөлэгдэhэн hаа, ажалай нэмэлтэ hууринууд шэнээр эмхидхэгдэжэ, 53 хүн абтаhан байна. Социальна талаар энэ ехэ удха шанартай.

Гэхэ зуура хэды хүндэ сагшье hаань, заводhоо мүнөө жэл болбосон түхэлтэй 4 байра үгөөбди. Ажахын аргаар баригдажа байhан үшөө хоёр байра удангүй ашаглалгада тушаагдахань. Дунда hургуулиин барилга удангүй түгэсхэгдэхэ. Мүнөө дотоодын хүдэлмэри хэгдэнэ.

Гол зорилгомнай гэхэдэ, холимог тэжээл үйлэдбэрилгэеэ зогсоохо ёhогүйбди. Экономическа ашаг үрэтэй хэмжээнүүдые абаhанай, мүн республикын Правительствын дэмжэhэнэй ашаар продукциингаа өөрынь үнэ сэн 30 процентээр доошолуулаабди.

Энэ бэрхэтэй хаhада тогтууритай байдалаа алдахагүйн тула үрэтэй хэмжээнүүдые абаха ёhотойбди. Нютагай нөөсэнүүдые хэрэглэхэ шухала. Орооhо алмаха арга олгодог лини хабсаргагдаад, ашаглалгада тушаагдахань. Хүдөө ажахын министерствэтэй буг ешмээн сэбэрлэхэ лини нэбтэрүүлэгдэхэ юм.

Заводые хүгжөөхэдөө, хоёр шэглэл баримталха хэрэгтэй гэжэ ойлгонобди. Нэгэдэхеэр гэбэл, олзын хэрэг эрхилэлгэ, хоёрдохёор - продукциемнай худалдан абадаг шубуунай фабрикануудтай суг хамта ажамидаралга болоно. Хоорондоо харилсаата үйлэдбэринүүдые ниитэ нэгэн

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай аймагай таряашанай "Возрождение" ажахые толгойлогшо Л.И.Суворова.

болгоо hаа, продукциин өөрынь үнэ сэн эзэлүүдгүй доошолхо, хэрэглэгшэд олошорхо бэлэй.

Гүрэнэй предприятинуудай акционернэ бүлгэмүүд, эд зөөриин бусадшье түхэлэй боложо байхадань, сэнтэй саарhанай дэлгүүртэ, маркетингын, менеджментын талаар худалдажа эрдэм мэдэсэтэй мэргэжэлтэд угаа хэрэгтэй гэжэ ойлгосотой.

Ивалгын аймагай хамтынхубиин "Пригородное" предприятиин . ахамад экономист Н. Г. ГОРОХОВСКАЯ:

- Город шадар ориходог ажахы хадаа манайхин зониие нэн түрүүн hүоор, огородой эдеэгээр хангаха уялгатай. Теэд энэ талаар hүүлэй үедэ манда ехэхэн бэрхэшээлнүүд ушарна.

Нэгэдэхеэр, городой олон зоной зуhалангууд шадараа хартаабха, овощ таридаг болохо дуратай болоходонь нилээд ехэ газараа тэдээндэ таhалжа үгэхэ баатай болонобди. Жэшээнь, бүхы Ивалгын аймагай газар дээрэ мүноо 5000 зуhалангуудтай саад эрхилдэг 23 коллектив эмхидхэгдэнхэй. Энээнэй хажуутаар, үмсын гэр, коттедж барихамнай гээд, али аргаар зон газарыемнай абажал байhаар.

Хоёрдохёор, үйлэдбэрилhэн продукцияа худалдахадамнай жэл бүри хүндэ болоно. Манай ажахыда республика соо ори ганса дулаасуулагдадаг теплично комбинат бии юм. Энэмнай аяар 1970 онhоо худэлжэ байhан комбинат. Тиимэhээ эндэхи бүхы теплицэ болон досоохи, газаахи түхеэрэлгэнүүдынь хуушараа, капитальнаар заhабарилагдаха болоhоор үнинэй. Теэд энээндэ мүнгэн үгы. Тиигэжэ байхадань хэнэйшье заабаряар юм, Улаан-Удын хоёрдохи ТЭЦ-эй хажууда аяар 6 гектарта шэл хушалтатай теплицэнүүд баригдажа байна. Тэндэ айхабтар ехэ мүнгэнэй барилгын хэрэгсэл, зөөри, хүсэн гаргагдабашье, ямаршье аша үрэгүй хэбтэнэ. Эндэ иимэ ехэ мүнгэ зөөри дэмы гаргашалжа хаяхын орондо тэрэниие манай теплично комбинадые hэльбэн заhабарилгада гаргаа hаа, hураагүй түргэн аша үрэеэ харюулха бэлэй. Хэрбээ тэрэ 20 мянган дүрбэлжэн метр хушалтатай теплицэнүүдые манай эндэ бариhан байгаа hаань, бидэ үшөө 20-30 жэлдэ городой зониие овощоор хүсэд хангаха hэмди.

Манай тепличнэ комбинадта эртын овощ ургуулха технологи үнинэй түхэлөө олонхой, тусхай кадрнуудшье бии ха юм.

Кабанскын аймагай Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын директор Н. И. ШОЛЕН:

- Урданhаа хойшо ажахымнай Буряадай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай харьяата нэрэтэй, гол түлэб эрхим шанартай, hайн сортын таряанай, тэжээлэй ургамалнуудай, хартаабхын үрэhэ ургуулжа дэлгэрүүлхэ, үшөө hайн үүлтэрэй үхэр, адуу ажахынуудта худалдаха гол шэглэлтэй байhан гээшэ.

1991 он болотор энэ hорилгоёо яhала амжалтатайгаар бэелүүлжэ байгаабди. Жэл бүхэндэ 15 мянган центнер таряанай элитнэ үрэhэ, 7500 центнер хүрэтэр хартаабхын hайн шанартай үрэhэ, 160-170 толгой симментал болон холмогор үүлтэрэй эрэ, эмэ буруу, хашарагуудые худалдадаг hэмди. Мүнөөшье манайда худалдахаар мяхалиг сула владимирска үүлтэрэй адуун бии. Иимэ адуунай 1-1,5 жэлэй даагад тус бүридөө 200-240 килограмм мяха үгэхэ байна.

Теэд ажахынуд мүнөө экономическа хүндэ байдалда орohон, мүнгөөр ходо дуталдажа байдаг дээрэhээ таряанай, хартаабхын hайн шанартай сортовой үрэhэ, эрхим үүлтэрэй мал худалдажа абаха аргагүй болоо.

Хэды тиигэбэшье иигээд худоогэй ажахынуудай эсэслэн hалахаяа байгаагүй хадань, ядахын сагта hайн сортын үрэhэ ургуулха, дэлгэрүүлхэ хэрэгые бү мартаял, үүлтэртэ малаа огтолон үгы бү болгоел гэжэ уряалха байнаб. Энэ манай алтан жаса. Ажахыда эрдэмтэдэй бии болгоhон, гектарай 48-50 хүрэтэр центнер ургаса үгэдэг "Сэлэнгэ" сортын, hайн хилээмэн болохоор шэниисын үрэhэн бии. Тус бүридөө жэлдээ 3000 килограммhаа дээшэ hү үгэхөөр симментал үүлтэрэй эмэ хашараг, гунжадые үсхэбэрилнэбди. Харин тэдэниие худалдажа абаха ажахынуудай үгы дээрэhээ үүлтэртэ малаа жэл бүри үсөөлхэ баатай болohомнай ехэл харамтай.

Россин, Буряад Республикын Правительствануудай дэмжэлгэ, туhаламжа хүргөөгүй hаань, эрхим сортын үрэhэ ургуулха, үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэг hалахань лэ даа.

Хэрбээ тиигэхэ аргагүй юм hаань, минии hанахада, ашаг үрэ, олзо үгэдэггүй мал ажалай зарим hалбаринуудые эрхэ бэшэ байлгаха гэжэ оролдohоной дэмы болоо. Харин ажахынуудта ашаг олзо үгэхэл hалбаринуудые эрхилхэ шухала. Жэшээнь, мүнөө манай фермэнүүдтэ hаагдahан hүнэй килограмм бүхэниие миил 1000 түхэригөөр абажа байхадань, үнеэдые hаажа, эдеэлүүлжэ байhанай хэрэг бии гү? Тэрэ мүртөө городой hүнэй комбинат манай ажахын тушаahан hүнэй түлоо 400 миллион түхэриг мүнгэ мүнөөшье хүрэтэр үгэнэгүй.

Юрэдөөл, худоогэй ажалшадай үйлэдбэрилhэн таряан, мяхан, hүн, нооhон хэндэшье хэрэггүй гээшэ гү гэхээр болоно.

Баргажанай аймагай таряашадай (фермерскэ) "Возрождение" ажахые толгойлогшо Л. И. СУВОРОВА:

- Манай ажахын эмхидхэгдэhээр 5 жэл үнгэрбэ. Хэды хүндэшье hаань, худэлжэл байнабди. Эдэ жэлнүүдтэ 100 үхэрэй хашаа шэнэлэн заhабарилаабди. Автомашинын, тракторай гараж, байрын гэр, үбhэ тэжээл хадагалха склад, тэжээл буйлуулха цех гэхэ мэтэ баригдаа.

Гүрэнhөө мүнгэ урьhаар абажа, юумэнэй бараг үнэгүй байхада 3 трактор, 2 автомашина болон бусад техникэ худалдажа абаа hэмди. Нёдондо 450 центнер шэгнүүртэй малай мяха худалдажа, үриеэ түлөө hэмди. Энэ жэлдэ 1150 центнер шэгнүүртэй мал мяханда тушаахабди. Мүнөө ажахыда 45 үхэр, мүн галуу, нутаhан, хэдэн адуун харууhалагдана. Үшөө ан үсхэбэрилнэбди.

Хэрбээ ходо ган боложо зобоогоогүй hаань, таряа багасага абаха, яhала олзошье оруулха байгаабди. Жэл бүхэндэ 40 гаран гектарта таряа тарибашье, сохихо орооhо абанагүйбди, гандашана.

Фермерскэ ажахынуудые гүрэнэй зүгhөө дэмжээгүй hаань, тэдэнэй хүлдээрээ түргэн гарахань тон бэрхэтэй. Ядахын сагта 10 процентыншье хүнгэлэлгэтэй урьhаламжа үгоо hаань, ехэл hайн бэлэй.

Буряад Республикын Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ Б. Ц - Д. СЕМЕНОВ:

- Али нэгэ талаараа хүдөө ажахыда, зониие эдеэ хоолоор хангаха хэрэгтэ зааханшье хабаатай хүн бүхэн энэ нютагуудые хүгжоохэ болоно гэжэ hанаа бодоходо, программа хүдөөгэй нютаг, тосхо байдалые хараада тэрэнэй үндэhөөр аж аймагуудай хүгжэлт тодорхойлhон байх Тэрэнэй үндэhөөр үйлэдбэри хүгжөөхэ, зо хоолоор хангаха бэшэ социальна хү асуудалнууд баhал абтаха ёhотой болоно зоной хубиин ажа хүгжөөхэ, тэдэн болохоор үргэдхэхэ, т үрэhөөр туhалха, мала hайжаруулха, проду буйлуулха, худалдаха туhалха гэхэ мэтэ ас шиидхэхы удха шана

Хэрбээ эдеэ хоо бүхэнөөр, жэшээнь, т hү гэжэ мэтые үйлэд амяар амяараа п зохёогоод, бэелүүлжэ т республика хүн зо продуктнуудаар ханга аргатай. Хэнэйшье энэмнай хүндэхэн х Теэд энээниие бэелүүлхэл хэрэгтэй. Н эдэ бүгэдэдэ гүрэн мүнгэн сангай, бюдже туhалам жын хэ мэдээжэ. Жэшээнь, о онhоо ямар продукц шэнээн нэмэлтэ мүнгэ түлэхэб гэжэ тодоор шухала. Ажахынууд мүнгэ эринэ гээд лэ үгэ hаа, гарза гаргаш үйлэдбэри хэзээшье х гарахагүй.

Зүблөөн дээрэ Т аймагай захиргаанай Д. МОГЛОЕВ, Буряа ажахын академиин б КУШНАРЕВ, Росси Сибириин отделениин Биологиин институдай В. М. КОРСУНОВ, Бур жэмсэй станциин ди Г. СОКРАТОВА, Рес хүдөө ажахын болон эд министр А. М. ШЕ

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай "Улаан-Туяа" к түрүүлэгшэ Б.В.Цыбиков, Яруунын совхозой м Ю.Ф.Цындеев.

hалбарида тохёолдohон байдалые хаража байгаад, hанаа амараар хандажа шадахагүйнь элитэ. Энэмнай хүн бүхэндэ хабаатай асуудал.

Арадай Хурал, депутадууд энээнэй хажуу тээ баhал байжа яашье шадахагүйнь ойлгосотой. Тиимэhээ Мүнгэн сангай, бюджедэй, налогуудай, банкнуудай талаар манай комитет тээсгэн "Республикын агропромышленна комплексые тогтонижоруулха 1996 оной программа" зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа hэн.

Үнэндоо, энэмнай программашье бэшэ, хүдөө гэгшэд үгэ хэлээ.

Элидхэлшэ Л. В. Г түгэсхэлэй үгэ х сугларагшадай асуу харюусаа.

Зүблөөндэ хабаа хэлсэhэн асуудал богонихон резолюци абаhан байна.

Түгэсхэлдэнь үйлэ түрүүшүүлдэ хүндэт зэргэнүүдые олгоhон үнэмшэлгэнүүд барю олон хүнүүд мүнгэн ш шагнагдаа.

М. НАМ
Г. Д
ман

С.Балдуевай ф

Ажалаар хангалгын асуудалнууд

Удын ажалаар хангалгын албанай шэнэ орохоор 3 hара үнгэрбэ. Цыбиковэй hэн хаягаар ажалгүй үлэhэн зон мүнөө да хандаха аргатай гэжэ мэдээсэе.

энэ үедэ ажалаар хангалгын түбтэ сүлөө hууриин яармагта бэлэдхэл байнхай. Элдэб түхэлэй 40 гаран ти энэ яармагта хабаадаха хүсэлтэй мэдүүлэнхэй. "Буряадай пивэ", "Аквабур", "Улаан-Удын прибор бүтээлгын нэгэдэл" гэhэн акционернэ бүлгэмүүд, судна бүтээлгын завод, "Теплоприбор", "Нарин сэмбын мануфактура" болон бусад предприяти, бүлгэмүүд тэдэнэй тоодо ороно.

Яармагай урда тээ үнгэргэhэн ажалай, мүн хүн зониие ажалаар хангалгын модельнэ түбэй директор Д.Ф.БАДУЕВАТАЙ хөөрэлдөө дурадханабди.

ЛИШЬЕ ТАЛЫНЬ АША ТУhАДА

Фёдоровна, шэнэ болоhоортнай наб. Мүнөө үеын үүдэтэ харюусама болобо гээшэт.

өөрөө, ажалгүй олон hаламжа үзүүлхэдэ байдалтай болообди. ньбайрадамнай Россин на албанай зүгhөө шэнэ тодхогдожо байнхай. манай мэргэжэлтэд ехэ ө байдалда ажаллана. н, 4 блогhоо бүридэhэн лэ хубинь ашаглалгада . Удаадахи хубииень лад шэнэ жэл болотор хараална, 4-дэхинь - згдээгүй.

мнай хүн зон танай хабаатай бусад тануудта анхаралаа лан байха. Жэшээнь, түб гэжэ нэрлэгдэдэг . Энэ ямар удха-

нхүн зониие хангалгын наалбанай болон манай рствын зохихо нүүдэтэ үндэhэлэн, ын захиргаанай гулваа кановтай хамта нэ түб тухай" шэнэ өөн баталаа hэмди. анай түб "Хүн зониие хангалгын "А" он модельнэ түб" гэжэ болобо. "Модельнэ" рэтэй болоходоо, hагууд үргэдхэгдөө, hагууд нэгдэ, лтэдэймнай тоо лгаа. Манай түбэй лай хэмжээн hураагүй болоо.

Жэшээлэн хэлэбэл, модельнэ түб ажалгүй зондошье, мүн ажалай hуури олгогшодтошье дүүрэн хангалга үзүүлхэ арга боломжотой. Шэнэ технологи, хангалгын шэнэ зүйлнүүдые нэбтэрүүлхэ талаар ажал ябуулагдаха юм. Мүн түбтэ ажалаар хангалгын регионально түбүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй hуралсал саг үргэлжэ үнгэргэгдэжэ байхаар хараалагдана.

- Нэгэ үгөөр, ажал ябуулгынтнай хараа шэглэл баhал хубилгагдаа. Дора Фёдоровна, Улаан-Удэдэ хэр олон ажалгүйшүүл мүнөө тоологдоно гээшэб? Энээн тухай хөөрэжэ үгыт.

- Ажалгүйдэлгэ хотын, республикын, бүхы гүрэнэй экономикоhоо дулдыдана бшуу. Хэрбээ предприятинуудай "ами орожо" , дүүрэн хэмжээндээ хүдэлжэ захалаа hаань, ажалгүйдэлгыншье хэмжээн доошолхо зэргэтэй.

Харин мүнөө тад ондоо байдалай тогтоhые тоо, баримтануд гэршэлнэ. Ажалгүйдэлгын хэмжээн удааншье hаа, дээшэлнэ. Үнгэрhэн жэлдэ энэл үедэ энэ тоо 0,77 процент hаа, мүнөө 1,33 процентдэ хүрэбэ. Юрэ хэлэбэл, ажалгүйшүүлэй тоо олошорhоор.

Байгша оной 3 квартал соо туhаламжа эрижэ 7464 хүн манай албанда хандаа. Ажалгүйшүүлэй дунда 60,2 процентнь - эхэнэрнүүд.

Эдэ зоной тоohоо 29,9 процентнь лэ манай албанай туhаламжаар ажалда ороо. Ажалаар хангалгын процент юундэ иимэ багаб гэhэн асуудал гарана. Гол шалтагааниинь гэхэдэ, ажалай сүлөө hууринууд албанда хандагшадай мэргэжэлдэ тааранагүй. Жэшээ дээрэ харуулая. Улаан-Удын hургуулинуудта хэлэ бэшэгэй 15 багшанар дуталдана. Харин ажалда орохо дуратайшуул соо иимэ мэргэжэлтэдые бидэ олоногүйбди. Багшанарай институт дүүргэгшэд hургуулида ажаллахаяа арсана. Бага хэмжээнэй салин, мүн хэдэн hараар салин түлэнгүй байлга кадрнуудые шэлэлгэдэ гол hаад болоно гэжэ тэмдэглэлтэй.

Инвалидуудые, залуушуулые, хүүгэдтэй эхэнэрнүүдые, түрмэhөө табигдаhан эрхэтэдые - эдэ ядуу байдалтай зониие ажалаар хангалга тон хүшэрөөр шиидхэгдэнэ. Энэ жэлэй хугасаада 29 инвалид, 681 залуушуул, 630 эдиршүүл, түрмэhөө табигдаhан 5 эрхэтэн ажалаар хангагдаа гэхэ зуураа эдэ зондо предприятинууд дээрэ ажалай сүлөө hуурин хуби тухай асуудал заатагүй табинабди. Теэд мүнгэгүйhөө, экономическа тулюур байдалhаа уламжалан, предприятинууд квото үгэхэеэ арсана.

- Хотын захиргаан туhалха аргагүй гээшэ гү?

- Энээндэл найданабди. Манай албанай ажал ябуулгые хотын захиргаанай гулваагай орлогшо В.К.Васильев шалгадаг юм. Ажалаар хангалгын гүрэнэй фондhоо предприятинуудай үри шэри түлэхэ аргаар ядуу байдалтай зондо ажалай нэмэлтэ hуури байгуулха тухай дурадхал захиргаанай үзэмжэдэ табигданхай.

- Энээнhээ гадна, ажалгүйдэлгын хэмжээе доошолуулхын тула танай албан үшөө ямар хэмжээнүүдые абанаб?

- Жэлдээ 3-4 дахин ажалай hуури олгогшодой конкурс үнгэргэгдэдэг юм. Мүн ажалай дэлгүүр дээрэхи орёо байдал нэгэ бага hуларуулхын тула, ажал олгогшодто туhаламжа үзүүлхэ, ажалгүйшүүлые ажалаар хангаха зорилготойгоор байгша оной ноябриин 23-24-дэхотын ажалай болон hуралсалай сүлөө hууринуудай I-дэхи яармаг үнгэргэгдэхэнь. 40 гаран ажал олгогшод, мүн hуралсалай 20 эмхи энэ яармагта хабаадаха.

Иимэрхүү яармагууд Россин томо томо хотонуудта саг үргэлжэ үнгэргэгдэдэг байха юм. Яармагай hайн үнгэрхын тулада бидэ ажалай сүлөө hууринуудай горитой нөөсэтэй байха ёhотойбди. Зүгөөр мэдээжэ шалтагаанаар энээгээр омогорхохо аргамнай үгы. Мүнөө сүлөө hууринуудай нөөсэ тодоруулагдана.

Ажалай hуури олгогшодто манай хабаадалгагүйгөөр өөhэдтөө кадрнуудые олохо, ажалгүйшүүлдэ ажал олгогшодтой харилсаха арга боломжо энэ хэмжээ үгэнэ. Хэрбээ энээнэй hайн үрэ дүнтэй байбал, саашадаашье иимэ яармаг үнгэргэжэ байхаар хараалнабди.

- Танай мэдээсэл предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, мүн ажалгүйшүүлые адли hонирхуулха, олон хүн яармагта ерэхэ байха гэжэ hанагдана. Хүн бүхэн энэ яармагта ерэхэ аргатай гү?

- Хэрбээ ажалаа алдабал, ажалаа hэлгэхэ гэбэл,мүн ажалгүй гү, али дээдэ болон дунда hургуули, техникум, училищи hая дүүргэhэн байбал, **ноябриин 23 - 24-дэ Терешковагай үйлсэ, 56 гэhэн хаягаар үндэhэн 24-дэхи лицейдэ 10-hаа 17 саг хүрэтэр, үнгэргэгдэхэ яармагта ерэхыетнай хүн бүхэниие уринабди.**

Э. ЕНТАЕВА,
Ажалай болон хүн зониие ажалаар хангалгын министерствын мэргэжэлтэн.

ОЛОН УДААН ЖЭЛДЭ

Пётр Иванович Шунков 60 наhанайнгаа ойе тэмдэглэбэ.

Тэрэнэй балшар наhанhаа түрэл Красноярово нютагайнгаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо мал адуулагшаар ажалайнгаа намтарые эхилhээр 45 жэл үнгэрбэ. Пётр Ивановичай хүдөө нютагта хээгүй хүдэлмэри гэжэ үгы шахуу юм. Ямаршье ажалда тэрэ нарин нягтаар хандадаг.

П.И.Шунков "Пригородное" гэжэ хүдөө ажахын хамтын предприятида 17 жэлэй туршада директорээр таhалгаряагүй хүдэлмэрилжэ ябана. Ажалай эмхидхэл, ажахын олзо оршо, хүдэлмэришэдэй hуудал байдал хүтэлбэрилэгшын hүниин зүүдэн, үдэрэй hанаан болодог гээшэ.

Ажахынгаа хүн бүхэнэй арга боломжо, шадабари, таряалангайнгаа, нуга сабшалангайнгаа үрэжэлые hайжаруулха гэхэ мэтые табан хургандал адли мэдэхэ, ажахынгаа хүгжэлтые уридшалан хараалха гээшэ бэрхэ хүтэлбэрилэгшын гол шадабаринь болоно. Үнгэрhэн 1994 ондо тус ажахы ганса огородой эдеэнhээ миллиардhаа үлүү сэбэр олзо оруулаа hэн. Мүнөө жэлдэшье совхозой олзо доход доошолхогүй хараатай.

-Урда жэлнүүдтэ Партиин обком, райкомууд ажахынуудайнгаа хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлгэдэ анхарал хандуулдаг байгаа. Харин мүнөө бидэнэр үүлэн соо төөришэhэн галуунууд шэнги болообди. Буряад Республикын Хуралда болон Россин Федеральна Суглаанай Гүрэнэй Дүүмын депутадуудай дунда колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тон үсөөн. Салин бага, - гэжэ hая уулзажа хөөрэлдэхэдэмни, П.И.Шунков голхороо hэн.

Зүб лэ хэлэнэ гэжэ hананаб. hүүлэй жэлнүүдтэ залуу шадамар хүбүүд, басагад элдэб шалтагаануудhаа хүтэлбэрилэгшөөр ажаллахаяа ороидоошье тэгүүлнэгүй. Бэлэн, хүнгэн ажал бэдэрнэ, бага зэргэ шадалтай, танилтайнуудынь даргын бэлэн hуудал бэдэрнэ, депутат болохоёо орондоно.

Үер, ган гасуур, hалхи шуурганай болоходо, нэн түрүүн хүтэлбэрилэгшын зүрхэн үбдэнэ, бултанhаа ехээр hанаата болодог. Хүдөө ажахын харюусалгатай гол кампанинуудай үедэ ямар хүтэлбэрилэгшэ үглөөнэй нарые орондоо угтахаб даа. Тэдэнэр хабар, зун, намарай ажалай халуун хаhада амаралтын үдэрые мэдэнгүй ажалладаг юм. Дээрэ хэлэгдэhэн үгэнүүд "Пригородное" предприятиин директор П.И.Шунковто сэхэ хабаатай. Тэрээндэл адли нэгэ газартаа олон жэлдэ директорээр ажаллажа ябаhан хүнүүдые республика соо хургаа даран тооломоор үсөөн.

Республикын Хүдөө ажахын министерство колхозуудай үни удаан сагта үрэ ехэтэйгээр ажаллаhан түрүүлэгшэнэрые, совхозуудай директорнүүдые дэмжэхэ, урмашуулха талаар мүртэй юумэ бүтээнэгүй.

Республикын радио хүдөөгэйхидтэ зорюулhан дамжуулганнуудаа үсөөргүлээ. Мүн телевидени, республикын газетэнүүд колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые, тэдэнэй хүшэр ажалыень hанаhанда хүрэмөөр харуулнагүй, бэшэнэгүй.

В.БАТОРОВ.

...мэй hонин

...ДА МЭТЭ ...ЭЛТҮҮЛНЭ

...гэдэг француз фирмэ ...дэг аэростадуудые ...ргажа эхилбэ. Энэнь ...р шахуу үргэнтэй ...ар юм. Тэрэ гелиин ...тарта дэгдээгдэдэг. ...үрбэн киловатт галогеннэ ...ганууд тэрээн соонь ...хай. Тэдэниие тэжээн ...ил шабын түмэрөөр ...амжуулагдадаг. Мүнөө ...тоной лаампатай бүри ...бүтээхэ ажал хэжэ

...ТЭ УРДЫН ...МИТАДАЙ ...ЭГДЭЛНҮҮД

...н урда таладань ...ээжэ бэшэ байhан ...аврай араг яhанууд ...э Хойто Америкэдэ ...нозаврнуудтай адли ...э ушар юун тухай ...кэдэ, 130 миллион ...на Америкэ болон ...убинүүд хоорондоо ...хүзүүбшэ хуурай ...лбоотой байhан гэжэ ...на.

...э Монголой элhэн ...аша динозаврай ...ан үрэ олдобо. ...миллион жэлэй урда ...Иимэ динозаврнууд ...э мухар талаарнь ...руулжа табяад ...байгаа.

"ЮУН ГЭhЭН БАЙДАЛ ГЭЭШЭБ?"

. А. М. Балдаков 35 жэлэй туршада "Гусиноозёрская" шахтада хүдэлнэ. Хүбүүниинь эсэгынгээ жэшээгээр мүн лэ шахтёр боложо, угайнгаа замые үргэлжэлүүлээ юм.

- Хэдэн hараар салингаа абангүй , энэ хүндэ ажалда хүдэлхэ гээшэ тэсэшэгүй болоод байна даа. Юун гэhэн байдал гээшэб? Теэд ондоо юумэ шадахагүй, мэдэхэгүйдөө яаха гээшэбиб? - гээд Александр Матвеевич гараа дэлгээн, гайхалаа мэдүүлhэндэл хэлээ бэлэй. - Гансал зуhалан - дача гээшэмнай бидэнэрые абарна. Хартаабха, үгэрсэ, помидор, морхооб, тыквэ, үрэ жэмэстэ модо, hөөгүүд - хуу биил даа. Гурилаа абажа, хилээмэеэ баряад,заа - зуу мяхаяа абаад - иигээд лэ ажамидарнабди даа.

Теэд шахтёр хүмнай юрэл зуhалангай эдеэгээр тэнхээ тамиртай байха аргань үгы гэжэ ойлгосотой ааб даа. Байдалнай хэзээ заhаржа, эгээл хүндэ энэ мэргэжэлэй нэрэ хүндэ хэзээ hэргээгдэхэ, салингынь саг соогоо үгтэдэг болохо гээшэб?

Үнинэй шахтёрой нюдэн соо иимэл асуудал уншахаар даа гээд манай фотокорреспондентын буулгаhан дүрэ зурагhаа ойлгомоор лэ.

Г.ТУРТУЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. М. Балдаков.

М.ШАНТАКОВОЙ фото.

СЭРЭГШЭДЭЙ СОВЕТ БАЙГУУЛАГДАБА

Ноябриин 15-да Арадай Хуралай конференц-зал соо "Россин сэрэгшэд" гэhэн нийтын эмхиин Буряадай совет байгуулгын хуралдаан үнгэрбэ. Тус хуралдаанда Чечен Республикада алба хэhэн сэрэгшэдэй ба дотоодын хэрэгүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй шиидхэгдээгүй асуудалнууд зүбшэгдэбэ. Энэ суглаан Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет эмхидхэhэн байна. Ушар тиимэhээ олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй түлөөлэгшэдhөө гадна Зониие социальна талаар хамгаалгын, Ажалай ба зониие ажалаар хангалгын министерствэнүүдэй, афган дайнай ветерануудай советэй, Верхнеудинскын хасагуудай, сэрэгэй албанай болон Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэд суглараа.

Суглаанай президиумдэ Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Б. Д. Цыдыпов, Арадай Хуралай Социальна политикын талаар комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Дождикова, сэрэгшэдэй эхэнүүдэй комитедэй түлөөлэгшэ Л. А. Богуславская, сэрэгэй комиссариадай түлөөлэгшэ Н. А. Ращик, ОМОН-ой отрядай командирай орлогшо В. М. Мельников гэгшэд hууба.

Сэрэгэй комиссариадай түлөөлэгшэ, подполковник Н. И. Ращик иигэжэ хэлэбэ:

- Чечен Республикада дайн эхилhээр жэл болохоёо байна. Тэндэхи байдалые гуримшуулхын тула Президентын зарлигаар федеральна сэрэгүүд тиишээ татагдаhан гэшэ. Тоод байдалыш мунөөшье болотор гуримгүй зандаа, дайнай дүлэтэ [illegible] замхахаяашье байна үй. Залуухан хүбүүд шархатана, ами наhаяа алдажал байна. Энэ шуhата дайнда манай республикаhаа наhа барахан сэрэгшэдэй тоо аяар 30-да хүрэбэ. 10 жэл соо Афганистанда унаhан сэрэгшэдэй тоо 10 hара соо Чечен Республикада алуулhан сэрэгшэдэй тоо гээд адли болобо. Тиихэдэнь эндэ hая "6 hара Чечен Республикада алба хэhэн сэрэгшэдые ондоо сэрэгшэдээр hэлгүүлхэ" гэhэн захиралта оборонын министр гаргаа. Дотоодын хэрэгүүдэй хүдэлмэрилэгшэд баhал тиимэрхүү "хуби заяатай". Нөябрь hарын hүүл багта 70 хүн тиишээ ошохо гэжэ түхеэржэ байнад. Манай гүрэнэй Правительство болон Дүүмэ юугээ хэдэг юм гэжэ hанахаар лэ?! 10 hарын турша соо Чечен Республикада дайе болюулжа шадахагүй юм hаа, тэндэ хабаадаhан сэрэгшэд тухай хуулишье hаа абахадань яадаг юм? Мүнөөдэр суглараад байхадаа таанад "чеченцүүд", Афганистанай дайнай ветерануудтай нэгдэжэ, зүб ооhэдтоо хэрэгтэй шиидхэбэри абагты гэжэ уряалнаб!

С. МОН-ой отряадай командирай орлогшо В. М. Мельников:

"Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын 200-аад хүдэлмэрилэгшэд Чечен Республикада алба хэhэн байна. Хамта дээрээ 9 бүлэг ошоо. Чечняда 1 hарahаа 50 сүүдхэ хүрэтэр байха гэhэн зарлиг үгтөө hэн. Би өөрөөшье тэндэ ошожо ерээб. Манай гол зорилго - Конституциин ёhо гурим сахилга. Тоод бодото байдал дээрээ манай хүдэлмэрилэгшэд дайнда, тэрээнhээ уламжалан, юрын лэ алалсаанда хабаадаа гэхэдэ болоно. Чечен Республикада стрессовэ байдалда олохон хүбүүд ороо hэн. Отрядай гэшүүн бүхэн тусхай шалгалта гарадагшье hаа, үндэр хаданнуудай хабшалдахи байлдаануудта хабаадахадаа, нилээн мэгдээ гээшэ. Чечен Республика ошоод ерэhэн манай хүдэлмэрилэгшэд хэдэн миллион мүнгэ абадаг гэжэ hураг суу зоной дунда ехээр дэлгэрэнхэй. Үнэн дээрээ тиимэ бэшэ. Бидэ абадаг лэ салингаа тэрэ хэмжээгээрнь абанабди. Нэн түрүүн дайнhаа ерэhэн хүбүүдые ажабайдалдаа дадалгын ябадалай хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй.

Эдэбхитэдэй бүлэгэй гэшүүн П.Кушмелёв: " Дайн эхилhээр жэл үнгэрбэ. Энэ сагай хугасаа соо хэдэн мянгаад зоной шуhан адхарhаар. Тэндэhээ бусаhан сэрэгшэд нэгэн гэбэл, бэе муутай инвалидууд, үгы гэбэл, ажалгүй тэнэжэ ябанад. Тиин гэр бүлэдоо аяг ааша гаргаха, архи тамхи бариха ушаруунд дайралдана. Энэ удаа "Афганистанай синдром" гэдэг үзэгдэл дахяад гаража ерэбэ. Тээсгэнэй эбэй хоорэлдоон эмхидхэгдэнэ гэhэн аад, мунөө дээрээ боевигүүд федеральна блок-постнуудые буудажал байна ха юм. Юундэ манай Правительство эрид шиидхэбэри гаргажа, дайе дүүргэхээ hананагүйб? Би координационно совет байгуулжа, өөhэдэн уставтай, түрүүлэгшэтэй болоёл гэжэ уряалха байнаб. Дэмжэлтэдэтэй ехэтэ найданаб."

Верхнеудинскын хасагуудай атаман Ю.Л.Касьянов: "Дайн эхилhээр жэл боложо байна гэлсэнэбди. Тэрэмнай огто буруу hанамжа, би ехээр арсаха байнаб. Энэ дайнай эшэ үндэhэниинь 1991 оной декабрь hара соо Беловежскэ хүбшэдэ эхилhэн юм. Ямар ехэ гүрэниие Б.Н.Ельцин hалан hандаргааб. Тэрэ гэhээр урданай СССР-эй hалаhан гүрэнүүдтэ үргэлжэ дайн болоно. Тус дайнай урда Абхазида, Прибалтикада, Карабахта, Грузида гээд, юрэдөө, тоолохо болоо hаа, олон, ходо шуhан адхардаг байгаа. Юундэ ород яhанай зон ондоо яhатанай түлөө ами наhаяа үгэхэ болоо юм? Чечен Республика ошоод, чечен яhатаниие газар дэлхэй дээрэhээ үгы хэс гэжэ уряалха байнаб".

Конференц-зал соо атаманиие дэмжэхэ зон нэгэшье олдобогүй. Гадна нэгэн дуугаар буруушааhан янзатай байгаа. Үнэхөөрөөшье, шуhата дайе болюулхые ороддожо байхада, юун гэдэг хүн гээшэб гэжэ hанахаар байба.

Удаань ОМОН-ой отрядай командир Л.А.Пермяков, Афганистанай ветерануудай советэй түрүүлэгшэ В.А.Шопхоев, Арадай Хуралай Социальна политикын талаар комитедэй түлөөлэгшэ Г.А.Дождикова, сэрэгшэдэй эхэнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ Л.А.Богуславская, Социальна талаар зониие хамгаалгын министерствын хүдэлмэрилэгшэ В.М.Горохов гэгшэд hанамжануудаа хэлэhэн байгаа. Нэн түрүүн хасагуудай атаман Ю.Л.Касьяновые эрид шүүмжэлээд, сэрэгшэд эб нэгэдэжэ, өөhэдынгөө ажабайдалай түлөө ороддоходотнай хододоо хамhалсажа байхабди гэжэ тэдэнэр найдуулаа hэн.

hүүлээрнь суглараг шад нэгэн дуугаар 15 хүнhөө бүридэhэн координационно совет байгуулха гэhэн шиидхэбэри абаад, устав баталаа. Тэрэ уставынь юристнүүд хүсэндэнь оруулха юм. Тиин "Россин сэрэгшэд" гэhэн нийтын эмхиин советэй гол ажалые ябуулха 5 хүн hунгагдаа. Энэ советэй түрүүлэгшээр Павел Кушмелёвые hунгаха гэhэн дурадхалые суглараг шад нэгэн дуугаар дэмжэбэ.

Б.-М. БАЛДАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: конференциин үедэ; "Россин сэрэгшэд" гэhэн нийтын эмхиин советэй түрүүлэгшэ П. Кушмелёв.

М.ШАНТАКОВОЙ фотонууд.

ХҮНДЭТЭ НЭР ЗЭРГЭНҮҮД ХҮНДЭЛЭЛЭ ГРАМОТАНУУ

Гүрэнэй метрологи[illegible] албанай талаар габ[illegible] байhанайнь түлөө Б[illegible] Республикын Президент[illegible] оной ноябриин 8-най Зар[illegible] Стандартизаци, метролог[illegible] сертификациин Буряадай [illegible] хүдэлмэрилэгшэдтэ хүндэ[illegible] зэргэнүүдые олгобо гэбэ[illegible]

"БУРЯАД РЕСПУБЛИ[illegible] ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕ[illegible]

Белькова Све[illegible] Алексеевнада—таб[illegible] начальник.

"БУРЯАД РЕСПУБЛИ[illegible] ХАНГАЛГЫН АЛБА[illegible] ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШ[illegible]

Васильева Л[illegible] Евстигнеевнада—инжене[illegible]

"БУРЯАД РЕСПУБЛИ[illegible] АГРОПРОМЫШЛЕН[illegible] КОМПЛЕКСЫН ГАБ[illegible] ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШ[illegible]

Кузнецова [illegible] Филиповнада—ахал[illegible] инженер.

. . .

Республикада гүр[illegible] метрологическа ханг[illegible] албанда олон жэлэй тур[illegible] оролдосотой бэ[illegible] ажаллаhанайнгаа түлөө [illegible] Республикын Президент[illegible] оной ноябриин 8-най Зар[illegible] Стандартизациин, метр[illegible] болон стандартиз[illegible] Буряадай түбэй бу[illegible] хүтэлбэрилэгшэ **Шулыг**[illegible] Борисовна Буряад Респу[illegible] **Хүндэлэлэй грам**[illegible] шагнагдаба.

. . .

Олон жэлэй тур[illegible] оролдосотой бэ[illegible] ажаллаhанайнь ба ай[illegible] ниитын ажабай[illegible] эдэбхитэйг[illegible] хабаадалсаhанайнь түлөө [illegible] Республикын Президент[illegible] оной ноябриин 14-нэй Зар[illegible] Кабанскын аймагай Б[illegible] Хударын хүдөөгэй захир[illegible] гулваагай ор[illegible]

Новолодская [illegible] Трофимовнае Б[illegible] Республикын **Хүндэ**[illegible] **грамотаар** шагнаба.

. . .

Үйлэдбэридэ [illegible] амжалтануудые туйлаhана[illegible] олон жэлэй турша[illegible] үрэтэйгөөр ажаллаhа[illegible] түлөө Буряад Респу[illegible] Президент 1995 оной но[illegible] 14-нэй Зарлигаар Б[illegible] Республикын **Хүндэ**[illegible] **грамотаар** шагнаба гэбэ[illegible]

Рыжов Лео[illegible] Кузьмичые—Кабан[illegible] аймагай Тимлюйн цем[illegible] заводой директор.

Струневич Вал[illegible] Ивановичые—Кабан[illegible] аймагай Тимлюйн [illegible] цементын зүйлнүүдэй з[illegible] директор.

...схэл. Эхиниинь ...и 21-нэй дугаарта)

...үниин үнгэртэр
...нойроор унтаба.
...үниинь зүүдэндэ,
...хара шарайтай,
...шэнги балсантай
...гоё хүбүүн
...гарыень барижа:
...болохо хүбүүнэйш
...нь болохо хүм",-гэбэ.
...ш саашаа, хүбүүн!"-
гэзд,
...нҺээ сошоод басаган
...хубилан Һэрибэ.
...хара шарайтай,
...шэнги балсантай
...баатар хүбүүе
...н, тараһан нютагтаа
үзөөгүйб...
...нойрой хэшэг
байгаабза",-
гэжэ шэбшэбэ.
...хоногууд үнжэнэ,
...тургэн үнгэрнэ.
...он даруу дангина
...та дайдын агаарта
...с-хотос гэшхэлнэ.
...а хаанай басаганай
...ан бэень тэниижэ,
...аг юумэнь тогтожо,
...үн боложо эхилбэ.
...са аминдаа ябаһан аад,
...м юундэ бүдүүрнэб?..
...й талха эдеэгүй аад,
...м юундэ бөөгэлнэб?.."-
гэжэ
...рэй Һанаанда баригдаба,
...шэнэй нойрынь сэлмэбэ.
...лжэ ядаад гайхаһандаа,
...дэ зүүдэеэ хэлэбэ.
...үн болоһон хээлиеэ
...уулжа эжыдээ үзүүлбэ.
...тэйш ябаагүй
басаганайнгаа
...итэй болоһондонь
эжынь
...хын ехээр гайхаба,
...дорхын ехээр голхорбо.
...ан эхэнь халаглаба,-
...н эсэгэдэнь дуулгаба.
...нэ тайжань гаараба.
...гүй түрэхэ болоһон
...н бузар - үлэгшэн
...ка нэрые хухалхань -
...маар хүлеэд энээнии
...ын оёорто хаягты!"-гэзд
...аргүйгөөр хашхарба,
...ганса басагаяа
...хо гэжэ шэбшэбэ.
...й зондо хүндэтэй
...он ехэ төөдэйнь:
...ан зондоо тангаригтай
...ка ехэ хаамни, шагныш!
...өө оруулжа харааб:
...ганса басаганшни
...р Монголһоо гарбалтай,
...Байгал нютагтай,
...Малаан баабайһаа,
...ерөөн хатанһаа
...татаһан удхатай
...гар сагаан хүбүүнһээ
...хэ болоо",-гэбэ.
...м гэрэ хүбүүншни?
...жа намда харуула!"-
гэзд,
...ехээр хашхарба.
...тайжа, бээ бари!

Минии хэлэхым шагна!"-гэзд,
Одьгон төөдэй шангарба.
"Басагандаш үри заяаһан
Баатар сагаан хүбүүн
Үшэ абаха наһандаа
Үргэн ехэ дайдадаа
Үүлэ мананда нороогүй,
Үдэрэй талаар хоноогүй,
Уйдхар мэхэ үзөөгүй,
Гэнэн хонгор ябаһаар,
Мүнгэн шэнги мүлэрмэ,
Мүльһэн шэнги халтирма
Мэхэтэй хара эхэнэртэ
Абтай аарсаар абалуулаад,
Хүхэ буха болгогдоод,
Хара һүниин ерэхэдэ,
Хүбүүн боложо хубилһаар,
Үдэр гэгээн болоходо,
Үхэрэй буха болоһоор,
Түрын зүргэ зубшаһаар
Түнхэн нютаг ерээ.
Эрхүү голые бүрхөөһэн
Үй түмэн малдаш
Эгсэ тулажа ниилээ.
Тоогүй малайш түрүү-
Тарлай эреэн бухатайш
Тархиингаа эрьесэ оролсоод,
Хадын орой халхалма-
Хара шорой хиидхээ,
Эрхүү голой үерлэсэ
Уһан шүлһөө урадхаа.

Гараһан хүбүү мансылжа,
Хуһан үлгы соо хэбтүүлээд,
Түрэһэн эхэдэнь
харуулангүй,
Эхынь амта үзүүлэнгүй,
Эсэгэ бухын эбэртэ
Үлгөөд, тэрээнээ ябуулба.
Хүхэ буха эбэртээ
Хүбүүгээ үлгытэйнь
үлгэнхэй,
Тайжа хаанай малһаа
Таһарангүй хойноһоонь
бэлшэбэ.
Тайжын малай аха заха -
Тарлай эреэн буха,
Үтэлһэншье һаа,
Үһөөгөө абаха гэжэ,
Хүһөө шулуунай саанаһаа
Хүлзэн угтаад гараба.
"Түрүүн шамтай мүргэлдөөд
Түрюулһэнөө мартаагүйб.
Хүбүүнэйнгээ ами аршалжа,
Хүсэеэ намда гаргахагүйш.
Нарай хүбүүнэйш нялха
дээр
Няза мүргэжэ алахам!" - гэзд,
Тойрон байжа зохорбо,
Тэб-байса мүргэбэ.
Хүхэ буха хүбүүгээ
Хэлэшэгүй бэрхээр абарна:
Баруун дүрэһөөнь

Мухар тархяа һэжэрбэ.
Үндэр жалгын хабшуу руу
Үхэлөө бэдэрэн арилба.
Хүхэ буха хүбүүгээ
Хүһөө шулуунда
абаруулаад,
Өөдөө харан зохорбо,
Үлгытэй хүбүүндээ захиба:
"Дээшээ, хүбүүм, харыш, -
Үндэр шулуун мундаргын
Үзүүр хурса оройнь
Минии дүрсэ боложо,
Үбгэн бухын намайе
Алаха гэжэ ерэхэдэ,
Урдань унажа шамайе
Абараа гэжэ мэдээрэй.
Түрэһэн наһаа дууһахадаа,
Тэбхэр энэ шулуун дээр
Тогтон гаража шалаарай.
Зүүн-хойто зүг руу
Шэртэн нюдэеэ табяарай.
Тиихэдээ,
Ара Байгал хоймортой
Арюун һайхан дайдаяа
Айл зонтойнь бүгэдыень
Хаймадан һайнаар
хараарай,
Халуун зүрхэндөө
шэнгээгээрэй.
Арюун тэрэ дайдаш -
Шинии нютаг.

Хушуугаа түргэн хэбэ.
Хүбүүнэй хооһон хото руу
Халуухан һүмбээ урдаба.
Үдэр бүри хүбүүе
Одьгон эзы иигэжэ
Холоһоо ерэжэ хооллуулна.
Хоног ошохо бүри хүбүүн
Хониной зэргэ болоно,
Үдэр ошохо бүри хүбүүн
Үхэрэй зэргэ болоно.
Хүхэ буха хүбүүгээ
Хүл дээрэнь буулгаба.
Ангарай хатан эзы
Аяар дээрэһээ жэргэбэ.
Хүхэ буха хүбүүгээ
Хүнэй гуримаар һургана,
Буртаг сагай ерэхэдэ,
Бухын гуримаар һургана.
Бага хүбүүн хүсэндөө оробо,
Булигдашагүй хубилгаан
шэди олобо.
Баруун дүрэһөөнь харахада,
Баатар сагаан хаан шэнги.
Зүүн дүрэһөөнь харахада,
Зулай ягаан буха шэнги.
Иимэ хурса хубилгаан
Үхэр малаа түлжүүлэн,
Албата зоноо жаргуулан,
Ноён тайжа болоһон гэхэ.
Хамшаг үбшэндэ малаа
нэрбүүлэнгүй,
Хариин дайсанда албатанаа
дэбһүүлэнгүй,
Буурал сагаан үбгэн
болотороо,
Буйра хара буха болотороо,
Наһанайнгаа туханда
хүрэһэн,
Наранайнгаа эрьесэ хараһан
гэхэ.
Үхэхэ сагайнгаа ерэхэдэ,
Үндэр хада руу шэглэжэ,
Хүхэ буха эсэгынгээ
Хэлэһэн захяа бэелүүлжэ,
Түгсэг шулуун мундаргын
Тэбхэр тэгшэ оройдо
Һүүлшынгээ ами табихаяа
Һүүлээ шарбан тогтоһон
гэхэ.
Мансытай нялха ябахадаа,
Энэ мундаргын оройдо
Энэ бээ абаруулһанаа,
Эли тодоор һанаһан гэхэ.
Эсэгынгээ хэлэһэн захяагаар
Зубхи улаан нюдөөрөө
Зүүн-хойшоо шэртэжэ,
Мүнгэн сагаан нютаг руугаа
Мүрөө залан хэбтэһэн гэхэ.
Түгсэг шулуун мундаргын
Тайлгата оройнь болоһон
гэхэ.
Үргүүлһэн дайдадаа,
Үлэһэн зондоо
Үдэшэ, һүниин зүүдэндэ
Үхэр малаар үзэгдэдэг.
Буха ноён баабаймнай
Бурхан боложо мүнхэрөө!
"Буха ноён баабаймнай
Будан хатан иибиимнай
Булгад хүнэй гарбалай
Буряад хүнэй удха" -
Боро мориной дошхондо
Боожоор барижа уяһан юм.
Баабайн хүбүүдые
дайсанһаа
Буха Баабай абарһан юм.

Г. БАЛЮЕВА–МИХАХАНОВА.

"Абай Гэсэрэй" 1000 жэл

БУХА – НОЁН

Мэтэр тэрэ сагта
Шинии гоохон басаган
Хажуудань тулажа ерээд,
Таһаа минаагаа далайжа,
Залуу бухые һабаа.
Залуу буха һабуулхадаа,
Шэбзеэ хойшонь хаяжа
Һалай манаар бүрхөөгөөд,
Түрэһэн ганса басагандаш
Толотой хүбүү заяагаа,"-гэбэ
одьгон төөдэй.
"Одьгон төөдэйм, яагааш?!
Ухаагаа тэхэрижэ
зүнтэглөөш?!
Басагымни үхэрһөө түрэхэнь
гэхэдээ,
Ямар ёро гарганаш?!-гэзд,
Хаан тайжа галзууршаба.
"Хүлеэ! Хубитай түрэһэн
ашаһаа
Хахасахаяа тиитэрээ һанаа
һаа,
Энэ ашынгаа гарахада,
Хуһан модоор үлгы хээд,
Ашаяа зосоонь мансылаад,
Хүхэ буха эсэгынь
Хүдэр хоёр эбэртэ
Үлгытэй ашаяа үлгэхэш,"-
гэбэ
одьгон төөдэй.
...Нарата дайда намарлан,
Намаа сэсэг шарлаба.
Шэнэ һара тэгнэжэ,
Сэбэрхэн һайхан басаган
Хээлеэ хүсэжэ бүдүүрбэ.
Шэнэ һара хуушарба,
Түрэхэ басаган үбшэлбэ,
Гараха хүбүүн гараба.
Одьгон төөдэйн хэлээшээр

добтолходонь,
Һүүжээ табяад үгэнэ.
Зүүн дүрэһөөнь
добтолходонь, -
Һэерээ табяад үгэнэ.
Хүхэ бухын хүзүүнһээ
Хүрин шуһан адхарна,
Үлгытэй нарай хүбүүниинь
Уралаа хүхэн үнтана,
Тарлай эреэн буха
Хоро шараа бусална:
"Үхөөш хадаа үхүүжэм -
Үтэлһэн намда хамаагүй...
Үхэхынгээ урда тэрээхэн
Үлгытэй үрыеш нязалхаб!" -
гэзд,
Тарлай эреэн буха
Табан харааннда сухариба.
Табан харааная газарһаа
Тооно шорой бурьюулан,
Түргэн һомон шэнгеэр,
Тэһэ биса мүргэхөөр
Элһэ мана бүрхөөһөөр,
Хоёр хүнды хамарһаал,
Гал дүлэ сахилуулһаар,
Хүхэ бухын үлгыдэ
Дүтэлхынш мэтэр сагта
Эгсэ мундаргын орой
Тэг дундуураа таһаржа,
Хүхэ бухын дүрсэ болоод,
Тарлай эреэн бухын
Тэгшэ урдань унаба.
Үбгэн буха мэдэнгүй,
Үлгытэй буха мүргэбэб гэзд,
Хүхэ шулуун бухые
Хүс байса мүргэбэ.
Хоёр яһан эбэрнүүдынь
Хас гэлдэн бутарба.
Мунхаг эреэн буха

Айл зонииньь тэндэхи -
Шинии гарбал, мэдээрэй.
Үтэлхын далайда баригдан,
Үхэхэ сагай ерэхэдэ,
Хабтагай тэгшэ оройтой
Хахад мундарга дээрэ
гаража,
Шинии ами абарһан
Шулуун оройнь боложо,
Хэтэдээ мүнхэ хэбтээрэй, -
гэзд,
Хүхэ буха хүбүүндээ
Хэлэн, захин байба.
Бурхан тэнгэриһээ заяатай
Бухын хүбүүнэй зулайһаа
Сагаан манан хөөбэрлэн,
Сэхэ дээшээ дэгдэбэ.
Үлгытэй хүбүүн тэршэлбэ,
Үндэр модод найгалзаба,
Эдеэ эрижэ уйлаба,
Эрхүү мүрэн долгилзобо.
Долгиниинь Ангарта шэнгэбэ.
Ангарай хатан эжы
Абяаень тогтоон шагнаба:
"Хадата холын орондо
Хүхэ бухын толгой дээр
Хоёр эбэрэйнь үзүүртэ,
Хуһан үлгын оёорто
Удхын ехэ удхатай
Улаан нарай хүбүүн
Эдеэ эрижэ уйлана", - гэзд,
Онгоёо оруулан мэдэбэ.
Нюдэ сабшаха сагта
Сагаан шубуун болобо.
Саяан хадын оройгоор
Сахилгаан шэнгеэр зурыба.
Үхэрэй эбэртэ үлгөөтэй
Үлгы дээрэ бууба.
Уйлаһан хүбүүнэй ама руу

ЭМШЭЛЭГШЭДШЬЕ, ВЕТЕРАНУУДШЬЕ БАЯРТАЙ

...аан-Удын барилга-хабсаралгын нэгэдэхи ...нин коллективэй хүсөөр өөрын ...итэй болоһондоо манай врачнууд, ...ын бусад хүдэлмэрилэгшэд ехэл баяртай ...н,—гэжэ дайнай, ажалай ветерануудай ...ин нервын үбшэ аргалха отделениин ...даагша И. Л. Цоктоев хөөрэнэ.

...ай госпиталиин байшанда залгалаа ...одоно. Гурбан дабхар залгалаа нилээд ...саг соо баригдажа, зундаа одоошье ...гада үгтөө һэн. Мүнөө эндэ зүрхэ, ...удаа аргалуулхаяа 40 дайнай, ажалай ...уулуулжам һаруул таһагууд соо хоёр-...оо байрлажа, хорёод хоногой туршада ...ана. Үбшэнгэндэ хэрэгтэй бүхы ..., эм домуудшье эндэ захилай ёһоор ...ан.

...ай бригада 15 хүнһөө бүридэнэ. Шулуушадай, сантехнигүүдэй, зайн галай утаһа татагшадай һүүлээр бидэнэр сагаадаха, шэрдэхэ бүхы хүдэлмэри хэжэ гаранабди,—гэжэ бригадир Л. И. Яковлева омогорхоно.

Бригадын гэшүүд, Л. И. Балданова, А. М. Ерофеева, Л. М. Еринеева, О. А. Ханхаева, Т. Е. Бажеева болон бусад штукатурдалгын, сагаадалгын, шэрдэлгын хүдэлмэри богони саг соо хэжэ дүүргэхые оролдоо юм. Тиихэдээ больницын хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, таатай зохид шэрээр үүдэ, сонхонуудыень шэрдэһэн байха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэрдэгшэд Л. М. Еринеева, Т. Е. Бажеева гэгшэд байшангай газаа талые сагаадажа байна.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВЭЙ
фототекст.

соёлой һонин

ХҮҮГЭДЭЙ ХЭРЭГ ХЭННЭЭШЬЕ, ЮУННЭЭШЬЕ ХҮНДЭТЭЙ!

"Ехэ нааданай" ("Их наадам") гэжэ нэрлэгдэһэн монгол туургата хүүгэдэй бүхэдэлхэйн нэгэдэхи нааданда бэлдэжэ байха үедэ Хүүгэдэй жаса манай республикада эмхидхэгдэд, тэрэнэй удамаршаар С. В. Ангапов томилогдоһон байгаа. Улаан-Баатарта түрүүшын "Ехэ нааданай" эмхитэй һайнаар үнгэргэхын тула нэрлэгдээшэ жаса өөрынгөө үүргэ дүүргээ юм бээз.

Гэбэшье "Ехэ нааданай" һүүлээр болоһон суглаан дээрэ Хүүгэдэй жаса, тэрэнэй толгойлогшо С. В. Ангапов үүргээ хүсэд һайнаар бэелүүлээгүй гэжэ олон удаа шүүмжэлэлдэ ороһон юм. Илангаяа хүүгэдтэ зорюулһан номууд тон үсөөнөөр хэблэгдэһэн, "Ехэ нааданда" хабаадаһан эдиршүүлэй уран бэлигтэ зорюулагдаһан согсолбори хэблэгдээгүй үлэһэн байна. "Алтан унаган" гэжэ уласхоорондын шангай лауреат, монгол хүүгэдэй эрхим зохёолшодой нэгэн Жамбын Дашдондогой ном хэблэгдэхэ үдэрөө гурбан жэл соо хүлеэжэ хэбтэнэ.

Һаяхан Буряад Республикын Юстициин министерствын конференц-зал соо Хүүгэдэй жасын гэшүүд, энэ жасые байгуулалсаһан эмхинүүдэй түлөөлэгшэд сугларжа, юстициин министрэй орлогшо Г. Д. Мархаевагай хабаадалгатайгаар ехэ суглаа хэбэ. Юундэ иимэ ехэ тушаалта хүн энэ суглаанда хабаадаха болоо юм гэбэл, ниитын эмхинүүд, эблэлнүүд, жасанууд анхан байгуулагдахадаа, нэн түрүүн Юстициин министерствэдэ бүридхэлдэ абтадаг байна бшуу. Уялгата үүргээ дүүргэжэ шадахаяа болёо юм һаань, Хүүгэдэй жасые тараяха тухай асуудал табигдаад байгаа.

Арсалдаата ехэ хөөрэлдөөнэй эсэстэ - Хүүгэдэй жасые толгойлогшо С. В. Ангапов һайн дураараа тушаалһаа буут гэһэн дурадхал ороо. Энэ дурадхалай түлөө Хүүгэдэй жасын олонхи гэшүүд дуутаа үгэбэ.

Удангүй 1996 он гарахань. Харин 1996 ондо хоёрдохи "Ехэ нааданай" Хальмаг Тангч Республикын нүүдэлэй Элистэ хотодо болохоор зарлагданхай бшуу. Тэрэ нааданай эмхитэй һайнаар, үндэр хэмжээндэ үнгэрхын тула Хүүгэдэй жасын "хоёргые" хүсэд, дүүрэн хүдэлгэхэ зорилго табигдана гээшэ. Тиимэһээ шэнэ удамаршые нүнгаха, эдэбхитэй гэшүүдые нэмэхэ гээшэ хойшолуулашагүй хэрэг болобо. Хүүгэдэй хэрэг хэннээшье, юунһээшье хүндэтэй!

Ц. ДОНДОГОЙ,
Монгол туургата хүүгэдэй зохёохы ажалтанай уласхоорондын эблэлэй секретарь.

ЕРЭЭДҮЙН ХҮГЖЭМШЭДТЭЙ УУЛЗАЛГА

Һаяшаг Чайковскийн нэрэмжэтэ хүгжэмэй колледждо Буряадай номой хэблэлэй ахамад редактор, мэдээжэ поэт Лобсон Тапхаевтай уулзалга болобо.

Ород болон буряад хэлэ, литературын багша Л. П. Борхонова айлшанайнгаа зохёохы намтартай богонихоноор танилсуулаад, өөртэнь үгэ үгөө. Поэт хайшан гэжэ уран зохёолой замда ороһон тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрөөд, уянгата шүлэгүүдээ, "Ёохор", "Угай түүхэ" гэжэ поэмэнүүдһээ хэһэгүүдые уншахаһаа гадна, ерээдүйн дуушадые, хүгжэмшэдые номой хэблэлэй хүдэлмэритэй танилсуулһан байна.

Удаань Буряадай габьяата артистнууд Баяр Базаров болон Ким Миткинов, гурбадахи курсын студентка Марина Майдариева Л. Тапхаевай үгэ дээрэ бэшэгдэһэн дуунуудые дуулаба. Оюутад С. Гомбоева морин хуур дээрэ, Л. Аригунова ятаг дээрэ хүгжэмдөө. Хэдэн оюутад поэдэй шүлэгүүдые ород, буряад хэлэн дээрэ уншаба.

Сугларагшад Л. Д. Тапхаевые Россин Федерациин габьяата хүдэлмэрилэгшын үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһөөрнь халуунаар амаршалаа. "Уран зохёолшод манда үнинэй айлшалаагүй һэн,—гэжэ Л. П. Борхонова хөөрэнэ.—Илангаяа дуу бэшэдэг поэдүүдээ оюутад нюураарнь таниха ёһотой. Дуунуудыень дуулана ха юм."

Д. САНЖЕЕВА.

СОЛОТО ХҮБҮҮДЭЙНГЭЭ НЭРЫЕ ҮРГЭЖЭ...

Агууехэ Октябриин һаиндэрэй урдахана Мухар-Шэбэрэй Хошуун-Үзүүр нютагта онсо удха шанартай үйлэ хэрэг болобо. Тэрэ юун бэ гэхэдэ, Хошуун-Үзүүрэй һургуулида Буряадай арадай поэт, Россин Федерациин болон Буряад Республикын соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Гунга Гомбоевич Чимитовэй нэрэмжэтэ музей нээгдээ юм.

Тэрэ музей нээлгын баяр ёнолоддо хабаадахаяа арадай поэт бүлэтээ, үри хүүгэдтээ, зээнэртээ Улаан-Үдэһөө ошоһон байна. Гадна республикын телерадиокомпаниин хүдэлмэрилэгшэд Николай Шабаев, Баир Дамбаринчинов, "Байгал" журналай ахамад редакторай орлогшо Гарма-Доди Дамбаев, "Хараасгай" журналай ахамад редактор Цыденжап Жимбиев, бэлигтэ уран зохёолшо, журналист, Буряад Республикын габьяата артист, соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ, сагһаа урид наһа барахан Зэгбэ Гомбожабайн бүлын гэшүүд ошолдоо. Тиихэдэ арадай поэдэй үгэ дээрэ нилээн олон дуу найруулһан, Россин Федерациин искусствын габьяата ажал ябуулагша Анатолий Андреев, Буряад Республикын эрдэм һуралсалай министрэй орлогшо Е. Раднаева, Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ Бато Семенов гэгшэд баяр ёнолоддо хабаадаба.

Гунга Чимитовэй нэрэмжэтэ музей эмхидхэхэ үүсхэл гаргаһан эдэбхитэй гэхэдэ, һургуулийн директор З. А. Цыбикмитов, буряад хэлэ, литература заадаг, Россин Федерациин һургуулийн габьяата багша, СССР-эй болон Россин Федерациин гэгээрэлэй отличник Б. Ш. Цыдыпцыренова гэгшэд болоно.

Һургуулийн уужам нэгэ таһалга соо арадай поэдэй нэрэмжэтэ музей эмхидхэгдээ. Фотозурагуудынь, гар бэшэгүүдынь, номуудынь, бэшэлгын өтөл, пианино болон бусад зүйлнүүл тэндэ табяатай.

Эрдэм һуралсалай министрэй орлогшо Е. Б. Раднаева, Арадай Хуралай комитедэй түрүүлэгшэ Б. Ц. Семенов, суута барилдаашан Илья Гармаев, Буряад Республикын арадай уран зохёолшо Цыденжап Жимбиев, уран зохёолшо Гарма-Доди Дамбаев, колхозой түрүүлэгшэ Н. Г. Цырендоржиев болон бусад нүхэд, ажалай ветерануд музей нээлгын үедэ үгэ хэлээ.

Һонин гэхэдэ, нютагай хүбүүдтэ—суута оршуулагша, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн 1934 онһоо болоһон, А. М.Горькийн гар табилгатай биледтэй байһан Даша Черниновэй, Буряад Республикын арадай уран зохёолшо Исай Калашниковай, Зэгбэ Гомбожабайн булангууд Гунга Чимитовэй нэрэмжэтэ музей соо эмхидхэгдэһэн байна.

Солото хүбүүдэйнгээ нэрые дээрэ үргэжэ байһан нютагаархидтань гүн сэдьхэлэй баяр хүргэхөөр байна.

М. ДАНИЛОВА.

Манай хөөрэлдөөн

"ҺАЙНААР УГТАҺАНДАНЬ БАЯРТАЙБДИ"

Монголой Дархан хотодо үнгэргэгдэһэн Бур Республикын соёлой үдэрнүүд тухай

Һаяхан Дархан хотодо Буряад Республикын соёлой үдэрнүүд эмхидхэгдэһэн байна. Эдэ үдэрнүүд тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэхыень Улаан-Үдэ хотын захиргаанай соёлой таһагые даагша В. Ш. ЦЫРЕНОВАДА хандаһан байнабди. Валентина Шагжиевнагай хөөрөөе уншагшадайнгаа һонорто хүргэхэмнай.

—Валентина Шагжиевна, Дарханда үнгэргэгдэһэн манай республикын соёлой үдэрнүүд тухай, манай эндэһээ ошоһон делегадууд, зохёохы бүлэгүүд, артистнууд тухай хөөрэжэ үгыт.

—Нэн түрүүн иигэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Улаан-Үдэ, Дархан хотонууд 10 гаран жэлдэ анда хотонууд гэжэ нэрлэгдэдэг, бэе бэетээ делегацинуудаар андалдадаг юм. 1987 ондо хотын предприятинуудта бэе бэетээ уулзаа, делегацинуудаараа андалдаа һэн.

1991 оной декабрь һарада Дарханай үдэрнүүд манай Улаан-Үдэ хотодо эмхидхэгдээ бэлэй. Тодорхойлбол, зохёохы бүлэгтэнь 110 хүн ерээ һэн. Тиигэжэ хотымнай бүхы предприятинууд, театрнуудта уулзалгануд болоо һэн. Монгол делегациин бүридэлдэ алдар суута дуушад Уртнасан, Пүрэвдорж, Хавлаш гэгшэд ерэлсээ һэн. Гурбан үдэрэй туршада болоһон эдэ хэмжээ ябуулгануд Улаан-Үдын шэлэй, гарай бэлэгэй заводуудта, гадар трикотаж хубсаһанай фабрикада, бусад газараар үнгэргэгдөө һэн. Дарханай артистнарые, зохёохы бүлэгые хаа хаанагүй халуунаар уттаа бэлэй. Оперо болон баледэй театр соо болоһон гала концертдэ хүн зон олоор сугларһан юм.

Тиигээд харюу болгон, нёдондо Дарханда эмхидхэгдэхэ манай республикын соёлой үдэрнүүд гол шухала шалтагаанаар хойшолуулагдаа һэн. Гэбэшье мүнөө жэлдэ Монгол орондо ноябриин 1-һээ 6 хүрэтэр Россин соёлой үдэрнүүд (эмхидхэгшэнь МНР-эй космонавт Гуррагча) эмхидхэгдээ, энэ һайндэртэ хабаадалдан, бидэшье өөһэдынгөө соёлой үдэрнүүдые үнгэргэһэн байнабди. Хамта дээрээ 60 хүн Буряад Республикаяа түлөөлжэ ошоо. Манай делегациие хотын захиргаанай гулваагай орлогшо В. Ю. Цыренов ударидаба.

"Тайгата, нуурта, талата" гэжэ нэрлэгдэһэн фотовыставкэ Дарханай залуушуулай театр соо харуулагдаа.

Делегациин бүридхэлдэ "Лотос", "Забава" гэһэн ансамбльнууд оролсоо. Оперно театрһаа Ольга Аюрова, Болот Бороев гэгшэд уран бэлигээ харуулба. Бүрдрамын театрһаа артистнууд М. Зориктуева, Л. Дугарова, М. Жапхандаев

Гүрэнэй филармо "Тэнгэри" студиин дуу Чимитдоржи хореографическа училищ Наталья Фадеева, баг олондо мэдээжэ бале Екатерина Самбуева гээд шадабарияа Дарх харагшадта бэлэглэбэ.

—Ямар прогр харуулаабта, хэр һ дарханайхид угтажа а

—Олонхи үдэшнүү Дарханай залуушуулай т болоо. Манай концерт биледүүд бүри эртэ худалдагдаһан байгаа. 2 концерт, 1 диск үнгэргэдэг байгаабди. Г үдэрэй туршада соёлой ү ехэ амжалтат эмхидхэгдээ гэхэ байна.

Дарханайхид Болот Бо һайн танихагүй байгаа, т дуулахые аргагүй хал угтаба. Бодото "одон" Монгол дуунуудые артистнуудлай дуу Чимитдоржиевнай бу огсом дуунуудаараа хүн хүхеэдэг байгаа.

"Забава" ансамбл бэрхээр хатараа, һайшаагдаа. 1996 оной Һарада дахин ерэхээр у Болот Бороев хүн үсөөншье байгаа (эмхинүүдтэ), ехэ оро дуулаг байна. Дархан итальян дуунуудаа дуулаһандаа, халуун ташалгада хүртөө.

Дарханайхид ехэ хүн сэдьхэлтэй, аялга д хатарта эльгэ нимгэ байна. Артист бүхэн дулаанаар уттаа.

"Дархан" гэһэн гостиницада байр Үдэрэй 3 дахин эдэ байгаа. Монголнуудай уттаһандань баярт Дурасхаал болгон, б арһаар оёгдоһон, хүнэ томо баабгайн дүрсэ б Ехэ халуунаар монголы бидэнээ уттажа, ехэ б

Уран бэлигээ эр гэршэлһэн Н. Осип Аюрова, М. Жапханд Бадлуев, Б. Бороев г Дархан хотын х медальнуд барюулагд

—Саашанхи хар холбооной түсэбүүд я

—Соёлой үдэрнүүдэй ж журналистну хабаадалгатай конференци үнгэрг саашанхи хараа т элирхэйлэгдээ. Улаан-Ү Болот Бороевой то концерт ерэхэ янва үнгэргэгдэхөөр хэл Мүнгэнэй хоморһоо үсөө бэлигтэн хабаадаа мэдээжэ. Ерээдүйдэ бүр хүн, уран зохёолшо һайханай хабаадагша үдэрнүүдтэ ошолсохо Саашадаа холбоого баяжуулха, бэхи зорилготойбди.

Б. ОРБОДОЕВА хөөр

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительс

Редакторай орлогшо С. Д. РИНЧИНОВ.

РЕДАКЦИОННО КОЛЛЕГИ: ДАШЕЕВА Г. Х., ДОНДОГОЙ Ц. Ц., ЖИГЖИТОВ Б-М. Ж. (харюусалгата секретарь), НИМАЕВ П. Н. (редакторай орлогшо), ОЧИРОВ С. Д., ПИНТАЕВ В. И. (хэблэлэй директор), ЦЫРЕНДОРЖИЕВ Ц.Б. (редактор), САМБЯЛОВА Т.В.

Манай адрес: 670000, Улаан-Үдэ, Каландаришвилийн үйлсэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.

Газетэ хэблэлэй 2 хуудаһан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4327. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.

Буряад Республикын республиканска типографида газетэ хэблэгдэ. Директорэйнь телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтанхай. Заказ №220.

Редакциин телефонуд: редакторай - 2-50-96, приёмный - 2-54-54, редакторай орлогшонорой - 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретариадай - 2-60-91, таһ ниитын-политическэ - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, социально-экономическа - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлой, эрдэмэй болон һургуулийнуудай - 2-6 (даагшань), 2-57-63, олонниитын хүдэлмэриин ба мэдээсэлэй - 2-54-93, (даагшань), 2-34-05, 2-69-58; оршуулгын - 2-67-81; корректорнуудэй - 2-33-61, компьютерна түбэй - 2-66-76. М корреспондентнууд: Агинскда - 3-42-19; Закаменскда - 30-61.

"Бурятия" хэблэлэй телефонуд: директор - 2-49-94, бухгалтери - 2-23-67, вахта - 2-67-95, 2-67-05.